

NOĆNI ŽIVOT GRADA: OBRASCI PONAŠANJA POSJETITELJA NOĆNIH KLUBOVA

ELABORATI

E

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

GRAD ZAGREB

INSTITUT DRUŠTVENIH ZNANOSTI
IVO **PILAR**

Noćni život grada: obrasci ponašanja posjetitelja noćnih klubova

Pilot istraživanje

Zagreb, 2018.

PROJEKT

Noćni život grada: obrasci ponašanja posjetitelja noćnih klubova

NARUČITELJ PROJEKTA

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

FINANCIRANJE PROJEKTA

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske

Grad Zagreb

ORGANIZACIJA I PROVEDBA PROJEKTA

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Zagreb, Marulićev trg 19/I

VODITELJICA PROJEKTA

doc. dr. sc. Renata Glavak Tkalić

SURADNICI

dr. sc. Anja Wertag

doc. dr. sc. Ines Sučić

BIBLIOTEKA ELABORATI

Noćni život grada: obrasci ponašanja posjetitelja noćnih klubova
Pilot istraživanje

AUTORI

doc. dr. sc. Renata Glavak Tkalić
dr. sc. Anja Wertag
doc. dr. sc. Ines Sučić

LEKTURA

Mirjana Paić- Jurinić

PRI KORIŠTENJU PODATAKA IZ OVE PUBLIKACIJE OBAVEZNO JE NAVESTI IZVOR:

Glavak Tkalić, R., Wertag, A., Sučić, I. (2018). Noćni život grada: obrasci ponašanja posjetitelja noćnih klubova. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.

Sadržaj

1. UVOD.....	2
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	5
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	6
3.1. Nacrt istraživanja.....	6
3.2. Način prikupljanja podataka	7
3.3. Instrumenti	8
3.4. Anketari.....	9
3.5. Odobrenje Etičkog povjerenstva	10
3.6. Razdoblje provedbe istraživanja	10
3.7. Anketni odaziv.....	10
3.8. Sudionici	10
4. REZULTATI	12
4.1. Navike izlaženja	12
4.2. Konzumacija duhana i elektroničkih cigareta	15
4.3. Učestalost konzumacije alkoholnih pića.....	17
4.4. Konzumacija ilegalnih droga ikada u životu i u posljednjih mjesec dana.....	20
4.5. Konzumacija novih droga ikada u životu i u posljednjih godinu dana.....	24
4.6. Konzumacija alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje	28
4.7. Planirana konzumacija alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje ...	30
4.8. Konzumacija ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje.....	31
4.9. Planirana konzumacija ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje ...	33
4.10. Poliuporaba sredstava ovisnosti tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje	35
5. Zaključna razmatranja.....	38
6. Prilozi	41
6.1. Tablični pregled rezultata istraživanja	41
6.2. Plakat s informacijama o provedbi istraživanja	64
6.3. Pozivno pismo ravnatelja Instituta Pilar	65

1. UVOD

Noćni život važan je dio suvremenog života i, osobito u urbanim sredinama, neizostavan dio kulture. Vezan je uz kvalitetu života grada, ali i uz noćnu ekonomiju, značajan ekonomski čimbenik od kojeg mogu profitirati mnogi dionici. Svakog vikenda na tisuće ljudi izlazi u noćne klubove. Noćni život stoga ima i važnu ulogu u društvenoj aktivnosti, posebice mladih ljudi. Međutim, također se povezuje s različitim zdravstvenim i socijalnim problemima te rizičnim ponašanjima kao što su konzumacija sredstava ovisnosti – alkohola, ilegalnih droga i novih droga, te rizičnim seksualnim i antisocijalnim ponašanjima koja ugrožavaju sigurnost i dobrobit.¹ Zbog toga noćni život treba biti u fokusu strategija urbanog razvoja, a omogućavanje sigurnog noćnog okruženja tema javnozdravstvenih rasprava kako na nacionalnoj, tako i na europskoj razini.

Kada se razmatra cjelovita situacija vezana uz uporabu sredstava ovisnosti u nekoj zemlji, važno je zahvatiti sve oblike uporabe sredstava ovisnosti (pušenje duhana, konzumaciju alkohola, lijekova u nemedicinske svrhe, novih droga), a ne samo uporabu ilegalnih droga. Istraživanje raširenosti i obrazaca uporabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji (*General Population Surveys – GPS*) jedan je od pet epidemioloških indikatora koje je razvio Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA)² i koje su prihvatile zemlje članice Europske unije. Koristi se za procjenu stanja u području uporabe sredstava ovisnosti i praćenje napretka prema ciljevima politika vezanih uz uporabu sredstava ovisnosti kako u Europi, tako i u pojedinim europskim zemljama. Međutim, te podatke potrebno je nadopuniti drugim relevantnim informacijama kao što su one dobivene istraživanjima među specifičnim, teško dohvatljivim populacijama. Jednu od tih populacija čine osobe koje često posjećuju mjesta kao što su barovi, noćni klubovi i glazbeni festivali. Na taj način dobiva se jasnija slika o uporabi droga među populacijama za koje se zna da konzumiraju droge ili za koje je vjerojatnije nego za opću populaciju da će ih konzumirati. Ta mjesta su u literaturi konceptualizirana kao rekreacijska

¹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

² <http://www.emcdda.europa.eu/activities/key-indicators>

okruženja (engl. *recreational settings*) (EMCDDA, 2012³). *In situ* istraživanja među ciljanim populacijama korištenjem metode samoiskaza (engl. *self-report targeted population surveys – TPS*) najvažniji su dio praćenja uporabe sredstava ovisnosti u takvim okruženjima, a to polako prepoznaju i istraživači diljem Europe.⁴ Pri tome se primjenjuje kontekstualni pristup jer se tada bolje prepoznaje i dokumentira složenost lokalnih, regionalnih i nacionalnih obrazaca uporabe sredstava ovisnosti.⁵

Osim tradicionalnih rizičnih ponašanja vezanih uz konzumaciju alkohola i ilegalnih droga, u novije vrijeme posebno se naglašava problem tzv. novih droga. Pojavnost novih droga zabrinjavajuća je kako zbog njihove lake dostupnosti i velikog broja različitih tvari koje se nalaze na tržištu tako i zbog nepoznatih učinaka tih droga.⁶ Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) trenutačno prati 670 takvih tvari, od kojih je 51 prvi put otkrivena 2017. godine.⁷ U Hrvatskoj se također bilježi značajna uporaba novih droga, posebno među mlađom populacijom, što pokazuju istraživanja u općoj populaciji⁸ i među učenicima srednjih škola.⁹ Konzumacija novih droga vezana je uz ozbiljne zdravstvene i po život opasne posljedice. Nadalje, dio i tradicionalnih i novih droga veže se uz klupsku scenu te se zbog toga često nazivaju i klupskim drogama.¹⁰ Pojava novih droga pokazala se kao poseban izazov za provedbu *in situ* istraživanja među ciljanim populacijama s obzirom na to da je na tržištu mnogo novih droga koje bi trebalo zahvatiti takvim istraživanjima. Nadalje, problem predstavlja činjenica da konzumenti vrlo često ne znaju koje tvari zapravo uzimaju, što otežava operacionalizaciju predmeta mjerenja.

³ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2012). Responding to drug use and related problems in recreational settings. Thematic Papers, EMCDDA, Lisbon.

⁴ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

⁵ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2017). Developing drug supply monitoring in Europe: current concepts. EMCDDA Papers, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

⁶ Glavak Tkalić, R. (2018). Use of new psychoactive substances among the general population in Croatia: Patterns of use and sociodemographic characteristics of users. *Alcoholism and Psychiatry Research*, 54 (1), 5-20.

⁷ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). *European Drug Report 2018: Trends and Developments*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

⁸ Glavak Tkalić, R., Miletić, G.-M., Maričić, J. (2016). *Uporaba sredstava ovisnosti u hrvatskom društvu. Istraživanje na općoj populaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar i Ured za suzbijanje droga Vlade Republike Hrvatske.

⁹ European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (2016). *ESPAD Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

¹⁰ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2012). Responding to drug use and related problems in recreational settings. Thematic Papers, EMCDDA, Lisbon.

U istraživanjima u kojima pitanja o novim drogama i jesu uključena, ona su rijetko sveobuhvatna i ovise o definiciji novih droga u pojedinoj zemlji ili regiji.¹¹ Zbog toga je EMCDDA razvio modul za standardizirano prikupljanje podataka o prevalenciji uporabe novih droga na razini EU-a. Hrvatski prijevod tog modula već je korišten u istraživanju na općoj populaciji 2015. godine.¹²

Važno je pitanje kako je najbolje mjeriti obrasce uporabe sredstava ovisnosti u specifičnim populacijama s obzirom na to da je potrebno utvrditi koja sredstva ovisnosti se konzumiraju, tko ih konzumira, gdje ih konzumira, radi kojih učinaka i u kojim okolnostima. Pri tome se zbog specifične metodologije i konteksta istraživanja istraživači suočavaju s raznim izazovima. Racionala za usmjerenost na istraživanja u kontekstu noćnog života dolazi iz potrebe da se dopune podaci dobiveni anketnim istraživanjima u općoj populaciji, a s ciljem da se unaprijede zdravlje i dobrobit ljudi koji konzumiraju droge u rekreacijskim okruženjima. Zbog nedostatka takvih istraživanja u Republici Hrvatskoj nema dovoljno informacija koje bi mogle biti polazište za osmišljavanje kvalitetnih intervencija u sklopu pristupa smanjenja štete, a koje bi bile u skladu s trenutačnim stanjem i relevantne za te specifične populacije. U skladu s time postavljen je cilj ovog istraživanja.

¹¹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

¹² Glavak Tkalić, R., Miletić, G.-M., Maričić, J. (2016). *Uporaba sredstava ovisnosti u hrvatskom društvu. Istraživanje na općoj populaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar i Ured za suzbijanje droga Vlade Republike Hrvatske.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Kako bi se osiguralo sigurnije noćno okruženje potrebno je prvo istražiti kontekst noćnog života, ustanoviti tko su njegovi akteri te s kojim se rizicima oni susreću. Znanstvenih istraživanja na tu temu vrlo je malo, te je zbog pomanjkanja informacija o ovom fenomenu važno empirijski istražiti perspektive noćnog života i steći uvid u rizična ponašanja u tom kontekstu. Na taj bi se način dionicima javnog zdravstva i izvršne vlasti osigurale potrebne informacije za točnu procjenu trenutačnih trendova na temelju kojih je moguće planirati odgovarajuće strategije i intervencije. Posebno važan aspekt istraživanja u noćnim klubovima njegov je doprinos razumijevanju uporabe sredstava ovisnosti na nacionalnoj razini. Takvo istraživanje značajno dopunjuje rezultate istraživanja u općoj populaciji i među učenicima s obzirom na to da se njime zahvaća tzv. skrivena populacija koja je često u njima podzastupljena. Stoga je osnovni cilj ovog istraživanja prikupiti podatke o obrascima ponašanja u kontekstu noćnog života i uporabi sredstava ovisnosti u noćnom okruženju te o osnovnim karakteristikama konzumenata. Osim toga, s obzirom na to da se radi o pilot projektu i pionirskom istraživanju, dodatni cilj ovog istraživanja bio je provjeriti mogućnost korištenja takve inovativne metodologije u hrvatskom kontekstu.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1. Nacrt istraživanja

Istraživanje je provedeno na neprobabilističkom uzorku posjetitelja noćnih klubova na području grada Zagreba, a radi se o *in situ* istraživanju na ciljanoj populaciji. Istraživanjem su bili obuhvaćeni posjetitelji različitih vrsta noćnih klubova ovisno o sadržajima koje nude (primjerice ovisno o vrsti glazbe ili programa) s obzirom na to da se različite vrste glazbe povezuju s različitim subkulturnim grupama i različitim rizičnim ponašanjima.¹³ Fokus dosadašnjih istraživanja većinom je bio na rekreacijskim okruženjima (glazbeni festivali, noćni klubovi) u kojima se sluša elektronska glazba, što je dijelom opravdano jer se u toj populaciji očekuje visoka prevalencija uporabe sredstava ovisnosti.¹⁴ Međutim, uključivanje samo te scene nije opravdano jer je moguće pretpostaviti uporabu sredstava ovisnosti i u rekreacijskim okruženjima u kojima se slušaju drugačije vrste glazbe.¹⁵ Nadalje, iako vrijedna, takva su istraživanja rijetka, u Hrvatskoj osobito, te su se uglavnom provodila korištenjem kvalitativne metodologije.¹⁶ Može se pretpostaviti da konzumenti droga u rekreacijskim okruženjima nisu homogena grupa i da podaci prikupljeni u različitim kontekstima mogu obuhvatiti njihovu raznolikost i tako omogućiti bolje osmišljene intervencije. Stoga su u ovom istraživanju odabrani noćni klubovi na području grada Zagreba, različiti s obzirom na sadržaje koje nude (vrstu glazbe odnosno programa). Pod noćnim klubom podrazumijevamo ugostiteljski objekt koji radi noću, a u kojem se poslužuje piće i pušta ili izvodi glazba te koji ima prostor predviđen za ples.

¹³ Bogt, T. F. T., Gabhainn, S. N., Simons-Morton, B. G., Ferreira, M., Hublet, A., Godeau, E., ... & the HBSC Risk Behavior and the HBSC Peer Culture Focus Groups (2012). Dance is the new metal: Adolescent music preferences and substance use across Europe. *Substance Use & Misuse*, 47, 130-142.

¹⁴ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

¹⁵ Van Havere, T., Vanderplasschen, W., Lammertyn, J., Broekaert, E., Bellis, M. (2011). Drug use and nightlife: more than just dance music. *Substance Abuse Treatment, Prevention and Policy*, 6, 18.

¹⁶ Krnić, R., Perasović, B. (2013). *Sociologija i party scena*. Naklada Ljevak.

3.2. Način prikupljanja podataka

Istraživanje je provedeno u šest noćnih klubova na području grada Zagreba. Klubovi su odabrani s obzirom na vrstu glazbe koja se u njima pušta ili izvodi, a dozvola za provedbu istraživanja dobivena je izravnim kontaktom s voditeljima klubova s kojima su dogovoreni i uvjeti za provedbu istraživanja. Također, bilo im je zajamčeno da se ime kluba odnosno ime programa za vrijeme kojeg se istraživanje provodilo neće javno objaviti.

Na ulazu u klub postavljeni su prije istraživanja u tu svrhu izrađeni plakati kojima se posjetitelje obavještavalo o provedbi istraživanja te večeri. Sudionicima istraživanja osigurana je nagrada za sudjelovanje u istraživanju kako bi se osigurao veći odaziv odnosno smanjila stopa odbijanja. Nagrada je bila vaučer za vožnju taksijem od kluba do kuće. Pri odabiru nagrade za sudionike bilo je važno da ona ima i preventivnu ulogu putem promocije zaštitnog ponašanja (veća sigurnost kretanja gradom noću) odnosno smanjenja rizičnog ponašanja (vožnja pod utjecajem sredstava ovisnosti).

Podaci su prikupljeni tehnikom računalno podržanog osobnog intervjuiranja (CAPI) koje se provodilo s pomoću tableta na kojima je bila instalirana u tu svrhu razvijena aplikacija. Sudjelovanje u istraživanju bilo je anonimno. Osiguranju anonimnosti posvećena je posebna pažnja: (1) istraživanje su na terenu provodili educirani anketari; (2) od sudionika se nije tražilo da navedu bilo kakve podatke s pomoću kojih bi se moglo identificirati; (3) bilo im je omogućeno da sami unose svoje odgovore na tabletu te su mogli u bilo kojem trenutku zatražiti pomoć anketara ako su imali pitanja ili nedoumice; (4) bilo im je objašnjeno da će dobiveni podaci biti potpuno povjerljivi te da će se rezultati koristiti samo kao skup statističkih podataka u svrhu stjecanja znanstvenih spoznaja u svezi s ovim fenomenom. Sudionicima je bilo omogućeno da putem e-mail adrese navedene na kraju upitnika stupe u kontakt s istraživačima u slučaju potrebe za dodatnim informacijama o istraživanju.

Ovisno o veličini noćnog kluba i očekivanom broju posjetitelja, o čemu je informacija dobivena od voditelja kluba u noći provedbe istraživanja, anketari su birali svakog petog posjetitelja (u većim klubovima) odnosno svakog trećeg posjetitelja (u manjim klubovima) koji je ulazio u klub. Tada su prišli osobi, objasnili svrhu istraživanja i zamolili je za sudjelovanje. Ako je osoba pristala na sudjelovanje, dobila je tablet s pomoću kojeg je odgovarala na pitanja, uz naputak da se može obratiti anketaru u vezi s bilo kakvim pitanjima. Ako osoba nije pristala na sudjelovanje, zabilježeno je njezino odbijanje i spol.

3.3. Instrumenti

U istraživanju je korišten upitnik konstruiran za potrebe ovog istraživanja, a dio pitanja konstruiran je po uzoru na *European Model Questionnaire (EMQ)*¹⁷ koji je inicijalno osmislila europska grupa stručnjaka i koji se standardno koristi u nacionalnim istraživanjima uporabe sredstava ovisnosti u Europi. Upitnikom se nastojalo obuhvatiti obrasce ponašanja u kontekstu noćnog života i navike vezane uz noćne izlaske i odlaske u klubove te rizična ponašanja s naglaskom na uporabu sredstava ovisnosti, kao i osnovne sociodemografske karakteristike konzumenata. Teme obuhvaćene upitnikom uključivale su sljedeće:

1. sociodemografski podaci o sudionicima: spol, dob, stupanj obrazovanja, radni status, bračni status, procijenjeni životni standard;
2. neke navike vezane uz izlaske u noćne klubove: učestalost izlaženja u noćne klubove, preferirana vrsta glazbe prilikom izlaska u noćne klubove, posjećivanje jednog/više klubova iste večeri, prosječna potrošnja prilikom izlaska, uobičajeno vrijeme i način povratka kući nakon izlaska;
3. konzumacija duhana i duhanskih proizvoda: trenutačno pušenje duhana, prosječan broj cigareta dnevno, korištenje elektroničkih cigareta;
4. konzumacija alkoholnih pića: konzumacija općenito, učestalost konzumacije, opijanje (definirano kao konzumacija šest ili više alkoholnih pića zaredom) te trenutačna i planirana konzumacija (tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje);
5. konzumacija ilegalnih droga: konzumacija ikada u životu, u posljednjih mjesec dana te trenutačna i planirana konzumacija (tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje) marihuane/hašiša, amfetamina, ecstasyja, kokaina, heroina i LSD-a + kontrolne droge (malation);
6. konzumacija novih droga: konzumacija ikada u životu, oblik novih droga konzumiranih u posljednjih godinu dana, način nabavljanja novih droga u posljednjih godinu dana (*EMQ* modul za standardizirano prikupljanje podataka o prevalenciji uporabe novih droga), konzumacija specifičnih novih droga (GHB / GBL, ketamin, sintetski kanabinoidi, sintetski katinoni) ikada u

¹⁷ Glavak Tkalić, R., Miletić, G.-M., Maričić, J. (2016). *Uporaba sredstava ovisnosti u hrvatskom društvu. Istraživanje na općoj populaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar i Ured za suzbijanje droga Vlade Republike Hrvatske.

životu, u posljednjih mjesec dana te trenutačna i planirana konzumacija (tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje).

Nakon konstruiranja upitnika provedena je rasprava u fokus grupi s osam studenata koji izlaze u različite noćne klubove kako bi se doznale informacije o njihovim navikama i zapažanja vezana uz izlaske. Temeljem rezultata fokus grupe upitnik je modificiran tako da su neka pitanja izmijenjena, a upute za anketare dopunjene dodatnim objašnjenjima.

U svrhu provedbe istraživanja, u suradnji s informatičkim stručnjakom, razvijena je aplikacija za tablet koja je omogućila primjenu konstruiranog upitnika. Nakon razvoja aplikacije, u svrhu testiranja njene tehničke izvedbe i rada kao i testiranja sadržaja i primjene upitnika, provedeno je pilot istraživanje na 20 osoba. Na temelju komentara, aplikacija je usavršena i modificirana. Također, neka pitanja u upitniku bila su izmijenjena, a kod nekih je promijenjen redoslijed.

Upitnik je u konačnici sadržavao ukupno 31 pitanje, a ispunjavanje upitnika trajalo je u prosjeku pet minuta.

Podaci prikupljeni razvijenom aplikacijom izravno su se prenosili u SPSS bazu podataka na poslužitelju.

3.4. Anketari

Terensko istraživanje provodili su anketari obaju spolova, studentice i studenti, a koordinaciju i kontrolu rada na terenu obavilo je dvoje koordinatora terena uz nadzor voditeljice projekta.

Anketari su bili posebno educirani o načinu provedbe istraživanja, pri čemu se posebna pažnja posvetila motiviranju sudionika i osiguranju privatnosti pri ispunjavanju upitnika. Također, anketari su dobili pisane upute u kojima je detaljno opisan cijeli postupak anketiranja. Nadalje, prošli su edukaciju o primjeni tehnike računalno podržanog osobnog intervjuiranja (CAPI) koje su provodili s pomoću tableta. Anketari su pri provedbi istraživanja bili u izravnom kontaktu s koordinatorima terenskog istraživanja te im je bila osigurana odgovarajuća zaštita.

3.5. Odobrenje Etičkog povjerenstva

Istraživanje je dobilo odobrenje Etičkog povjerenstva Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar za prijavu znanstvenih projekata i programa.

3.6. Razdoblje provedbe istraživanja

Prikupljanje podataka na terenu tj. anketiranje obavljeno je unutar planiranih rokova i ukupno je trajalo dva mjeseca, tijekom listopada i studenog 2018. godine.

3.7. Anketni odziv

Podaci o anketnom odzivu prikazani su u Tablici 1. Ukupno je 513 posjetitelja noćnih klubova zamoljeno za sudjelovanje u istraživanju, a na sudjelovanje je pristalo 375 sudionika (73,1%). Odgovori troje sudionika isključeni su iz analiza jer su naveli da su koristili kontrolnu drogu (malation). Stoga je konačan broj sudionika koji su ispravno popunili ankete i na čijim su podacima provedene analize bio 372.

Tablica 1. Osnovne informacije o anketnom odzivu

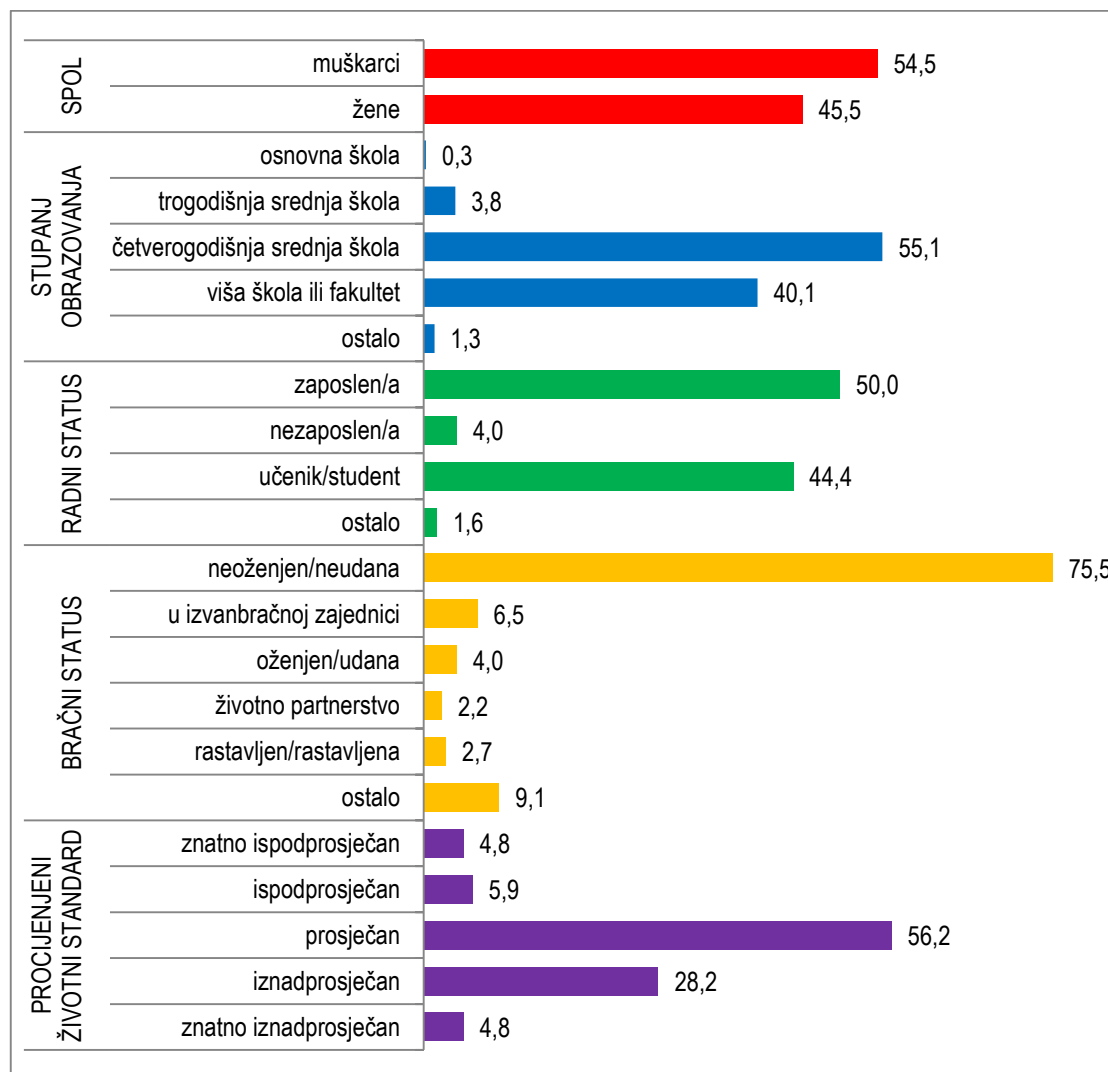
	BRUTO UZORAK	ISPRAVNO POPUNJENI UPITNICI	NEISPRAVNO POPUNJENI UPITNICI*	ODBIJANJE
N	513	372	3	138
%	100,0%	72,5%	0,6%	26,9%

*osobe koje su navele da su uzimale kontrolnu drogu (malation)

3.8. Sudionici

Istraživanjem je obuhvaćeno 372 sudionika obaju spolova u dobi od 18 do 50 godina, prosječne dobi 26 godina ($M=25,5$; $SD=5,76$). Detaljni podaci o sociodemografskim karakteristikama

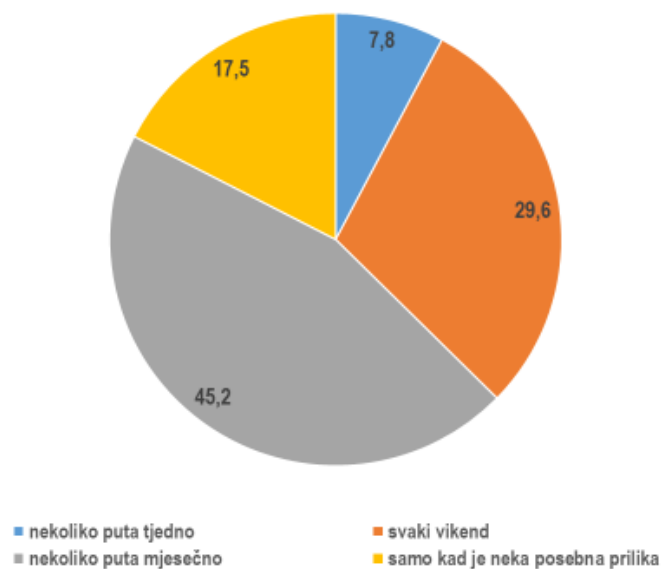
sudionika vidljivi su iz Slike 1. Više od polovice sudionika (55,1%) navelo je kao najviši završeni stupanj obrazovanja četverogodišnju srednju školu, a visoko obrazovanje steklo je 40,1% sudionika. Polovica sudionika bila je zaposlena (50%), 44% ih se još uvijek školovalo, 4% bilo je nezaposlenih. Više od polovice sudionika (56,2%) svoj životni standard procijenilo je prosječnim, a nešto više od četvrtine (28,2%) iznadprosječnim. Konačno, tri četvrtine sudionika (75,5%) nije bilo u braku, 6,5% živjelo je u izvanbračnoj zajednici, a 4% bilo je u braku.

Slika 1. Osnovna obilježja sudionika: spol, stupanj obrazovanja, radni status, bračni status i procijenjeni životni standard (%)

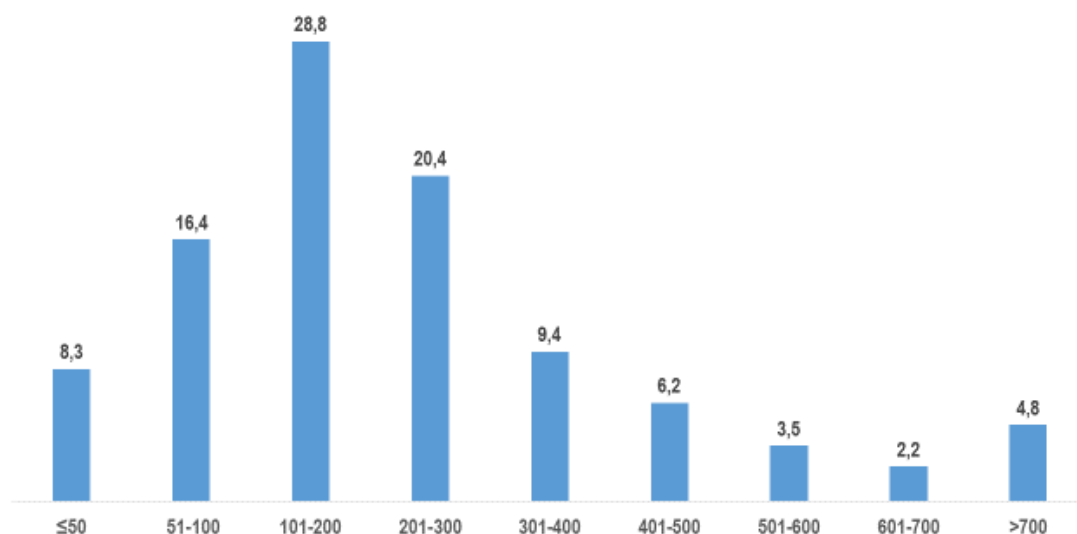
4. REZULTATI

4.1. Navike izlaženja

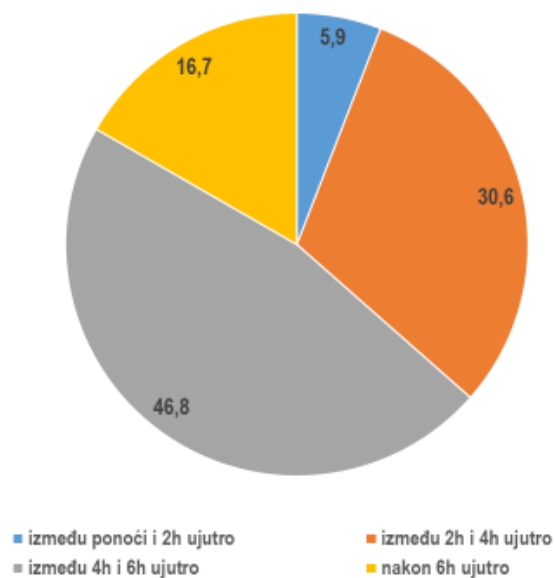
Slika 2. Utvrđena učestalost izlaska u noćne klubove, na razini cijelog uzorka (%)

- Nešto manje od polovice sudionika (45,2%) navelo je da izlazi nekoliko puta mjesečno, nešto manje od trećine (29,6%) svaki vikend, manje od petine (17,5%) samo kad je neka posebna prilika, a manje od desetine (7,8%) izlazi nekoliko puta tjedno.
- Ukupno je gotovo tri petine sudionika (59,1%) navelo da ostaje u istom klubu cijelu večer, a dvije petine (40,9%) da tijekom iste večeri posjećuju više različitih klubova.

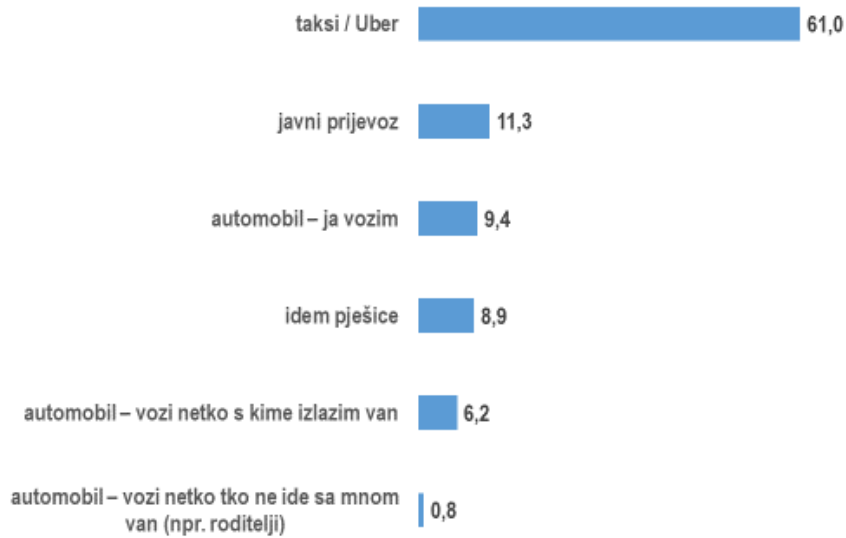
Slika 3. Utvrđena raspodjela odgovora o prosječnoj potrošnji pri izlasku (HRK), na razini cijelog uzorka (%)

- Gotovo trećina sudionika (28,8%) navela je da pri izlasku prosječno potroši između 100 i 200 HRK, petina (20,4%) između 200 i 300 HRK, a nešto manje od petine (16,4%) između 50 i 100 HRK. Manje od desetine prosječno potroši pri izlasku između 300 i 400 HRK (9,4%) ili manje od 50 HRK (8,3%), a ukupno desetina (10,5%) potroši više od 500 HRK.

Slika 4. Utvrđena raspodjela odgovora o vremenu povratka kući nakon tipičnog izlaska u klubove, na razini cijelog uzorka (%)

- Gotovo polovica sudionika (46,8%) navela je da se iz izlaska vraća kući između 4 i 6 ujutro, a gotovo trećina (30,6%) između 2 i 4 ujutro. Manje od petine sudionika vraća se kući nakon 6 ujutro (16,7%), a 5,9% navodi kako se vraćaju kući između ponoći i 2 ujutro.

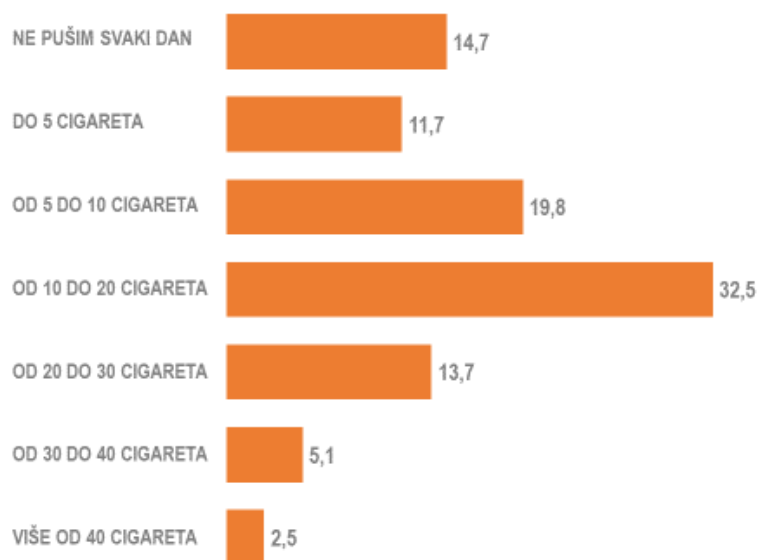

Slika 5. Utvrđena raspodjela odgovora o vrsti prijevoza koji sudionici koriste od kluba do kuće, na razini cijelog uzorka (%)

- Četiri petine sudionika (61,0%) navelo je da koriste taksi ili Uber za povratak kući iz izlaska, a oko desetine ih se vraća kući javnim prijevozom (11,3%), vlastitim automobilom (9,4%) ili pješice (8,9%).

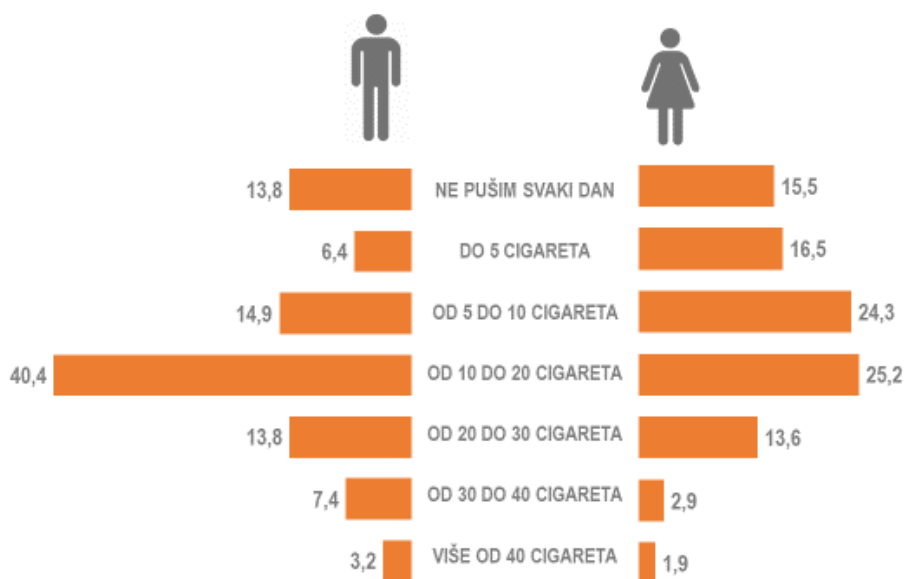
4.2. Konzumacija duhana i elektroničkih cigareta

- Više od polovice sudionika (53%) navelo je da puši duhan.

Slika 6. Prosječan broj popušenih cigareta dnevno na razini cijelog uzorka (%)

- Trećina sudionika (32,5%) navela je da popuši između 10 i 20 cigareta dnevno, a petina (19,8%) između 5 i 10 cigareta dnevno. Podjednak je udio onih koji su naveli da ne puše svaki dan (14,7%) i da puše između 20 i 30 cigareta dnevno (13,7%), a desetina (11,7%) ih puši do 5 cigareta dnevno.
- Više sudionica nego sudionika navelo je da puše duhan (59,9% naspram 47,0%).

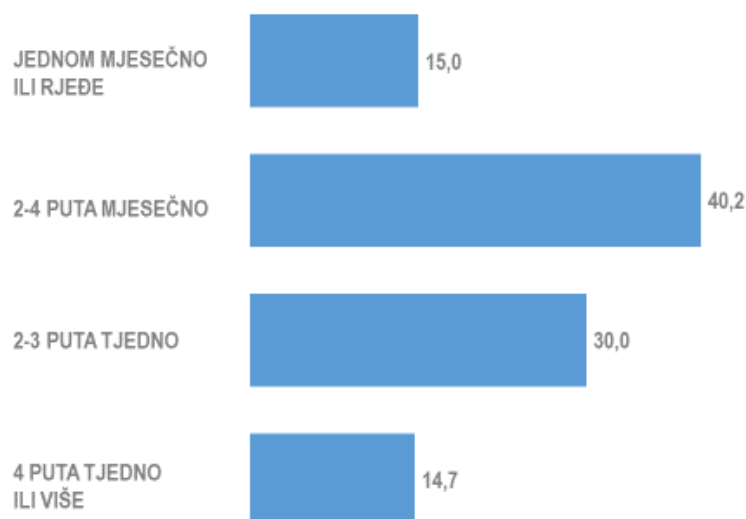

Slika 7. Prosječan broj popušenih cigareta dnevno, po spolu (%)

- Dvije petine sudionika (40,4%) navelo je da puši između 10 i 20 cigareta dnevno. Podjednak je udio onih koji su naveli kako puše između 5 i 10 cigareta dnevno (14,9%), između 20 i 30 cigareta dnevno (13,8%) odnosno ne puše svaki dan (13,8%). S druge strane, po četvrtina sudionika navela je kako puše između 10 i 20 cigareta dnevno (25,2%) i između 5 i 10 cigareta dnevno (24,3%), dok je onih koje su navele kako puše do 5 cigareta (16,5%), ne puše svaki dan (15,5%) ili puše između 20 i 30 cigareta dnevno (13,6%) podjednak udio.
- Elektroničke cigarete navelo je da koristi 6,5% sudionika.

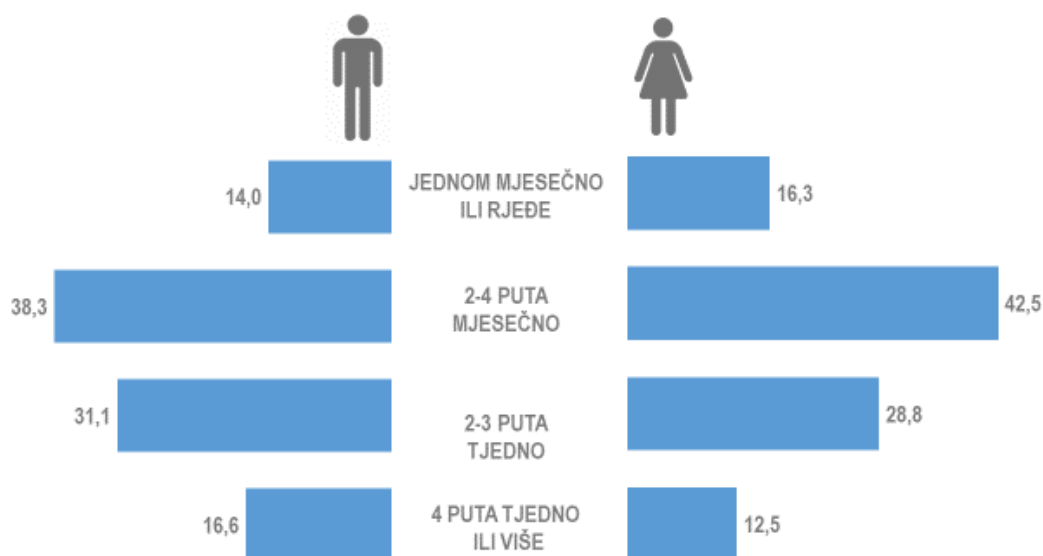
4.3. Učestalost konzumacije alkoholnih pića

- Velika većina sudionika navela je da konzumira alkoholna pića (94,9%).

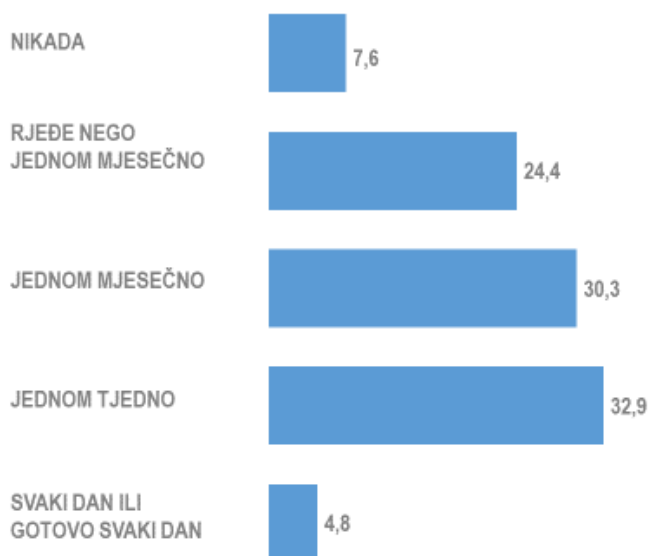
Slika 8. Prosječna učestalost konzumacije alkoholnih pića, na razini cijelog uzorka (%)

- Dvije petine sudionika (40,2%) navelo je da alkoholna pića konzumiraju dva do četiri puta mjesečno, a oko trećine (30,0%) da ih konzumiraju dva do tri puta tjedno. Slični su udjeli sudionika koji su naveli da alkoholna pića konzumiraju jednom mjesečno ili rjeđe (15,0%) odnosno više od četiri puta tjedno (14,7%).

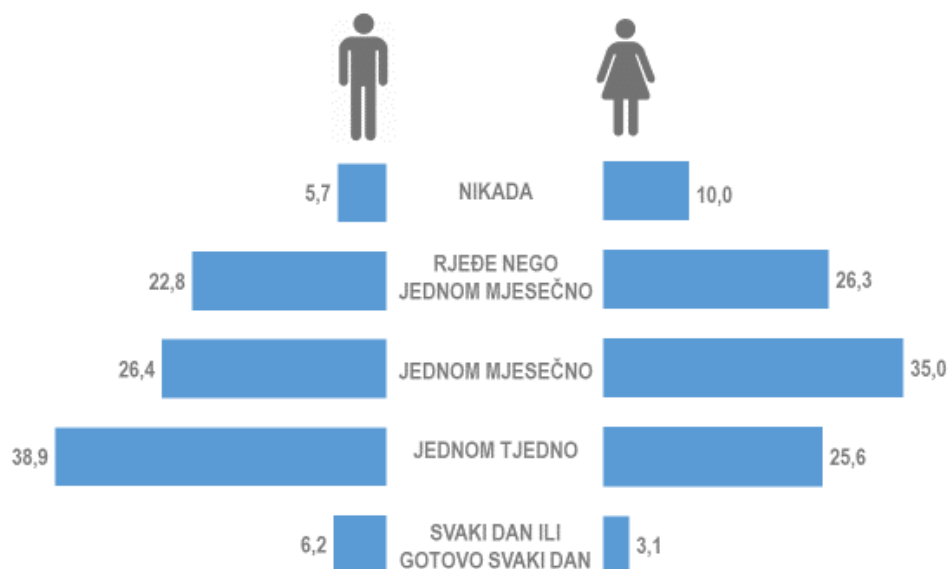
Slika 9. Prosječna učestalost konzumacije alkoholnih pića, po spolu (%)

- Distribucija učestalosti konzumacije alkoholnih pića podudarna je kod sudionika i kod sudionica: oko dvije petine i sudionika (38,3%) i sudionica (42,5%) navelo je kako alkoholna pića konzumiraju dva do četiri puta mjesečno, a oko trećine sudionika (31,1%) i sudionica (28,8%) da ih konzumiraju dva do tri puta tjedno. Također podjednak udio sudionika (14,0%) i sudionica (16,3%) navodi kako konzumiraju alkoholna pića jednom mjesečno ili rjeđe, što je vidljivo iz Slike 9.

Slika 10. Učestalost konzumacije šest ili više čaša alkoholnog pića zaredom, na razini cijelog uzorka (%)

- Oko trećine sudionika navelo je kako se opija odnosno konzumira šest ili više čaša alkoholnog pića zaredom jednom tjedno (32,9%) ili jednom mjesečno (30,3%), a četvrtina rjeđe nego jednom mjesečno (24,4%).

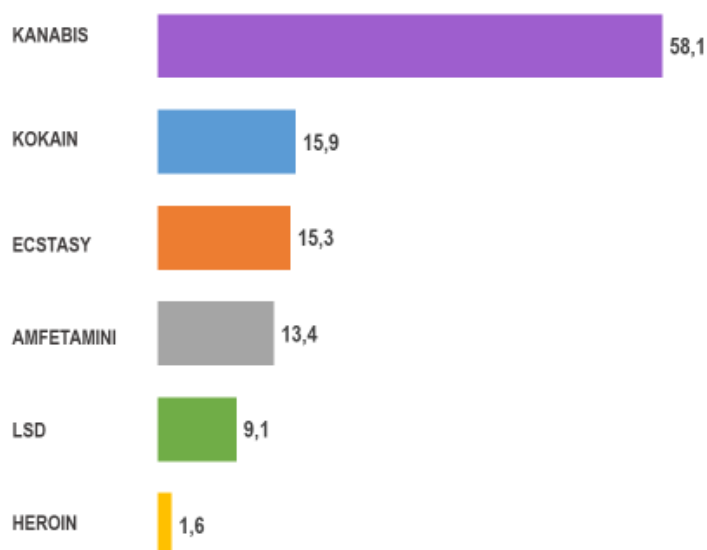

Slika 11. Učestalost konzumacije šest ili više čaša alkoholnog pića zaredom, po spolu (%)

- Opijanje odnosno konzumiranje šest ili više čaša alkoholnog pića zaredom jednom tjedno bilo je češće kod sudionika nego kod sudionica (38,9% naspram 25,6%), dok su sudionice navodile da se opijaju jednom mjesečno nešto češće nego sudionici (35,0% naspram 26,4%). Otprilike četvrtina sudionica i sudionika navela je da se opijaju rjeđe nego jednom mjesečno (26,3% odnosno 22,8%), odgovor „nikada“ odabrala je desetina sudionica (10,0%) i petina sudionika (5,7%). O svakodnevnom (ili gotovo svakodnevnom) opijanju izvijestilo je 6,2% sudionika i 3,1% sudionica.

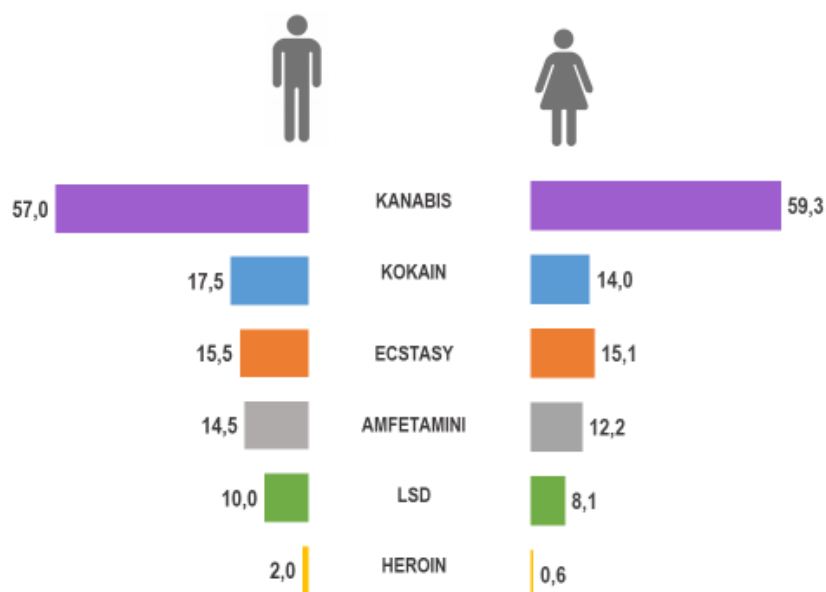
4.4. Konzumacija ilegalnih droga ikada u životu i u posljednjih mjesec dana

- Tri petine sudionika (59,9%) navelo je da su barem jednom u životu konzumirali neku ilegalnu drogu.

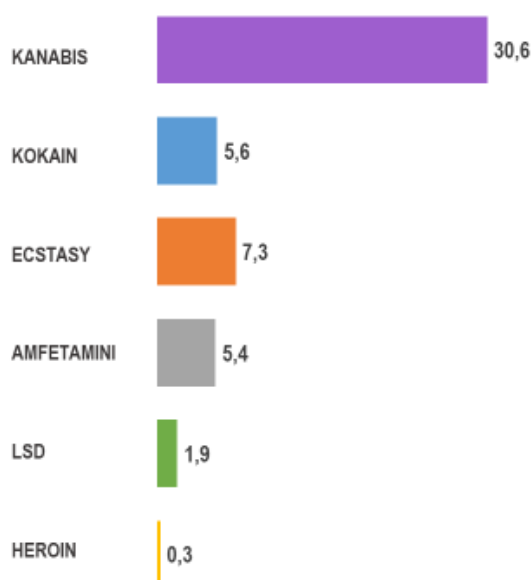
Slika 12. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka (%)

- Od ilegalnih droga sudionici su najčešće naveli da su barem jednom u životu konzumirali kanabis (58,1%). Više od desetine sudionika konzumiralo je barem jednom u životu kokain (15,9%), ecstasy (15,3%) i amfetamine (13,4%), a manje od desetine sudionika LSD (9,1%), dok je heroin konzumiralo 1,6% sudionika.

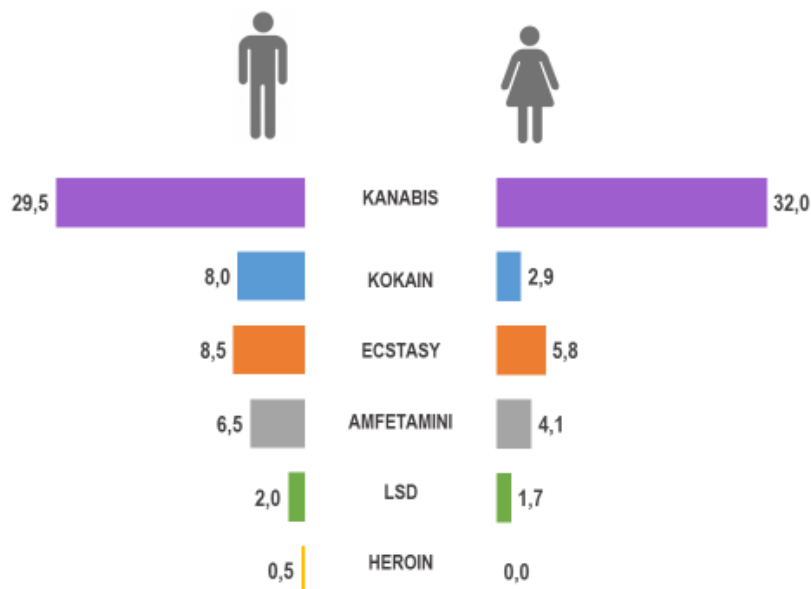
Slika 13. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga barem jednom u životu, po spolu (%)

- Nešto manje od tri petine i sudionica (59,3%) i sudionika (57,0%) navelo je da su barem jednom u životu konzumirali kanabis. Raspodjela udjela konzumiranja ostalih ilegalnih droga po spolu je slična, što je vidljivo iz Slike 13.

Slika 14. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka (%)

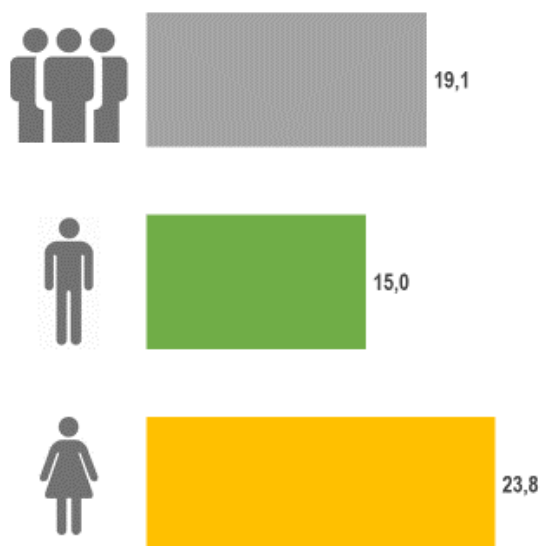
- U posljednjih mjesec dana gotovo trećina sudionika (30,6%) navela je da je konzumirala kanabis. Konzumaciju ecstasyja u posljednjih mjesec dana navelo je 7,3% sudionika, kokaina 5,6%, amfetamina 5,4%, LSD-a 1,9%, te heroina 0,3% sudionika.

Slika 15. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga u posljednjih mjesec dana, po spolu (%)

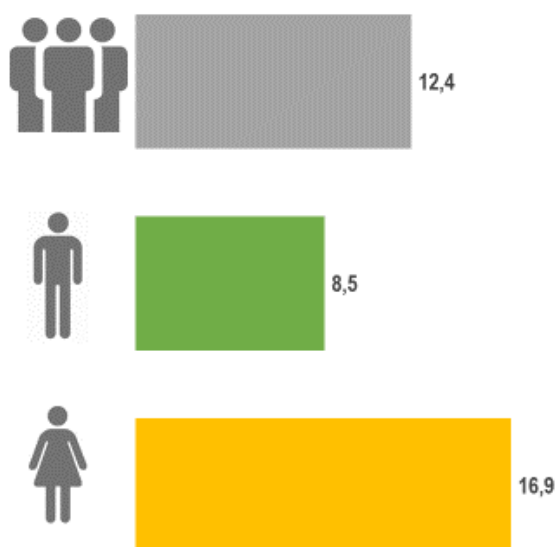
- Nešto manje od trećine i sudionica (32,0%) i sudionika (29,5%) navelo je da su konzumirali kanabis u posljednjih mjesec dana. Sudionici su nešto češće nego sudionice navodili kako su u posljednjih mjesec dana konzumirali kokain (8,0% naspram 2,9%), ecstasy (8,5% naspram 5,8%) te amfetamine (6,5% naspram 4,1%).

4.5. Konzumacija novih droga ikada u životu i u posljednjih godinu dana

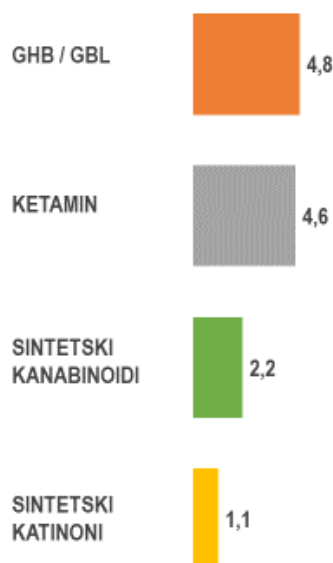
Slika 16. Utvrđena učestalost konzumacije bilo koje nove droge barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

- Petina svih sudionika (19,1%) navela je kako su barem jednom u životu konzumirali neku novu drogu.
- Nešto više sudionica nego sudionika navelo je kako su barem jednom u životu konzumirale neku novu drogu (23,8% naspram 15,0%).

Slika 17. Učestalost konzumacije novih droga u posljednjih godinu dana, na razini cijelog uzorka i po spolu (%)

- Nešto više od desetine svih sudionika (12,4%) navelo je da su konzumirali nove droge u posljednjih godinu dana.
- Gotovo dvostruko više sudionica nego sudionika navelo je da su konzumirale nove droge u posljednjih godinu dana (16,9% naspram 8,5%).
- Od onih koji su naveli da su konzumirali neku od novih droga najviše je navelo biljnu mješavinu za pušenje (39,4%) odnosno prah, kristale ili tablete (26,8%). Manje od desetine od onih koji su naveli da su konzumirali neku od novih droga navelo je da se radilo o nekom drugom obliku novih droga (9,9%) ili o tekućini (5,6%).
- Od onih koji su naveli da su konzumirali neku od novih droga najviše ih je navelo da su je dobili ili kupili od prijatelja (45,1%), a nešto više od desetine kupilo ih je od dilera drogom (12,7%).

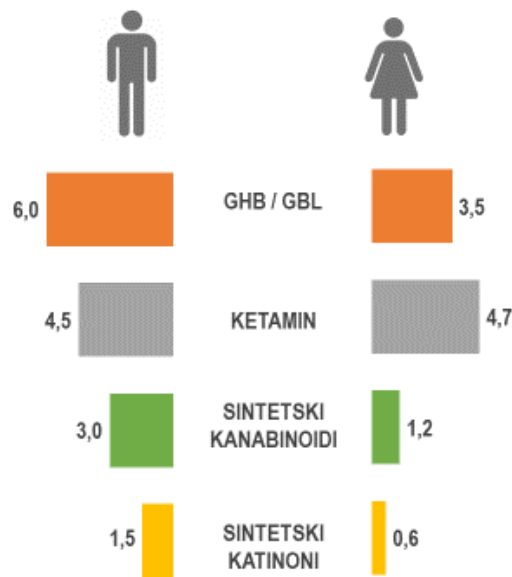

Slika 18. Utvrđena učestalost uzimanja specifičnih novih droga barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka (%)

- Dodatno je ispitana konzumacija specifičnih novih droga (GHB / GBL, ketamin, sintetski kanabinoidi i sintetski katinoni). Za GHB / GBL navelo je da je barem jednom u životu konzumiralo 4,8% sudionika, a ketamin 4,6%. Sintetske kanabinoide navelo je da je konzumiralo barem jednom u životu 2,2% sudionika, a sintetske katinone 1,1% sudionika.

Nerazmjer tih podataka s onima dobivenim uporabom *EMQ* modula za standardizirano prikupljanje podataka o prevalenciji uporabe novih droga, koji pokazuju da je najviše sudionika koji su konzumirali nove droge navelo da se radilo o biljnoj mješavini za pušenje, obliku koji se najčešće odnosi na sintetske kanabinoide, potvrđuje navode stručnjaka da konzumenti novih droga vrlo često ne znaju koje tvari zapravo uzimaju,¹⁸ te kad ih se pita o konzumaciji specifičnih novih droga sudionici ih ne navode. Primjerice, i u ovom je istraživanju 6,2% sudionika odgovorilo kako ne znaju ili nisu sigurni jesu li konzumirali neku novu drogu barem jednom u životu. Stoga navedene odgovore o uporabi specifičnih novih droga treba uzeti s rezervom.

¹⁸ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

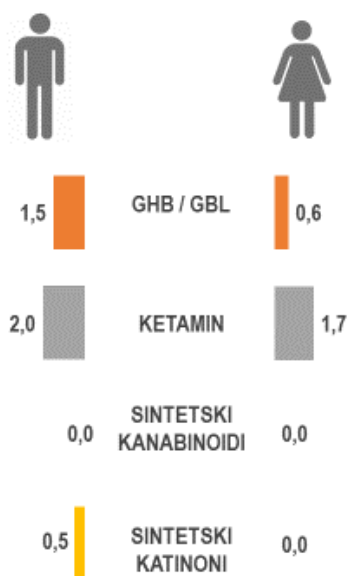
Slika 19. Utvrđena učestalost uzimanja novih droga barem jednom u životu, po spolu (%)

- Sudionici su nešto češće nego sudionice navodili da su konzumirali GHB / GBL (6,0% naspram 3,5%), dok su u podjednakim udjelima navodili da su konzumirali ketamin (4,5% odnosno 4,7%). Sintetske kanabinoide navelo je da je konzumiralo barem jednom u životu 3,0% sudionika i 1,2% sudionica, a sintetske katinone 1,5% sudionika i 0,6% sudionica.

Slika 20. Utvrđena učestalost uzimanja novih droga u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka (%)

- U posljednjih mjesec dana ketamin je navelo da je konzumiralo 1,9% sudionika, a GHB / GBL 1,1% sudionika, dok je 0,3% sudionika navelo da je konzumiralo sintetske katinone.

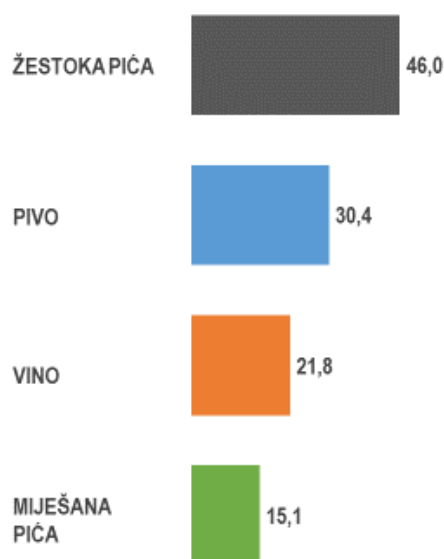

Slika 21. Utvrđena učestalost uzimanja novih droga u posljednjih mjesec dana, po spolu (%)

- U posljednjih mjesec dana ketamin je navelo da je konzumiralo 2,0% sudionika i 1,7% sudionica, a GHB / GBL 1,5% sudionika i 0,6% sudionica, dok je 0,5% sudionika navelo da je konzumiralo sintetske katinone.

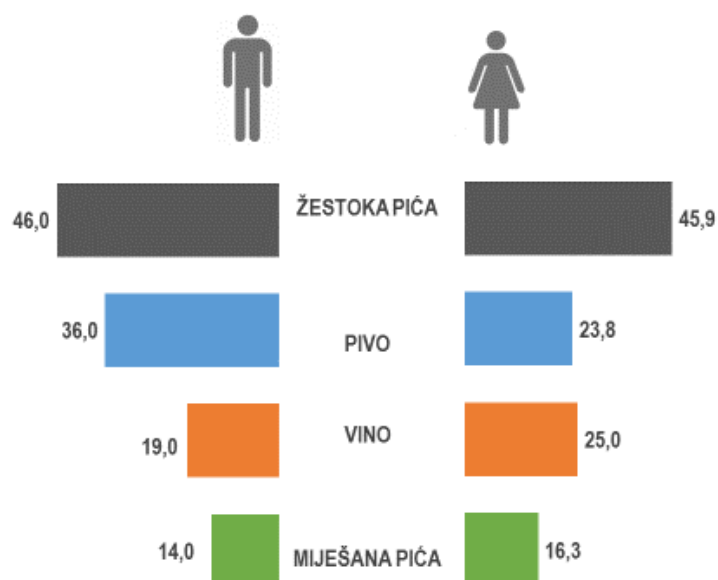
4.6. Konzumacija alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

- Velika većina sudionika (89,2%) konzumirala je alkoholna pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje.

Slika 22. Učestalost konzumacije pojedinih alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka (%)

- Sudionici su najčešće konzumirali žestoka pića (46%), potom pivo (30,4%) i/ili vino (21,8%), dok je miješana pića konzumiralo 15,1% sudionika.

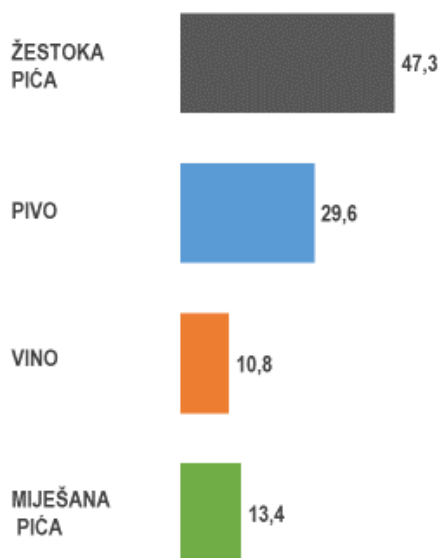

Slika 23. Učestalost konzumacije pojedinih alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, po spolu (%)

- Sudionici su češće od sudionica konzumirali pivo (36% naspram 23,8%), a sudionice su nešto češće konzumirale vino (25% naspram 19%). Učestalost konzumacije ostalih alkoholnih pića bila je slična kod oba spola, što je vidljivo iz Slike 23.

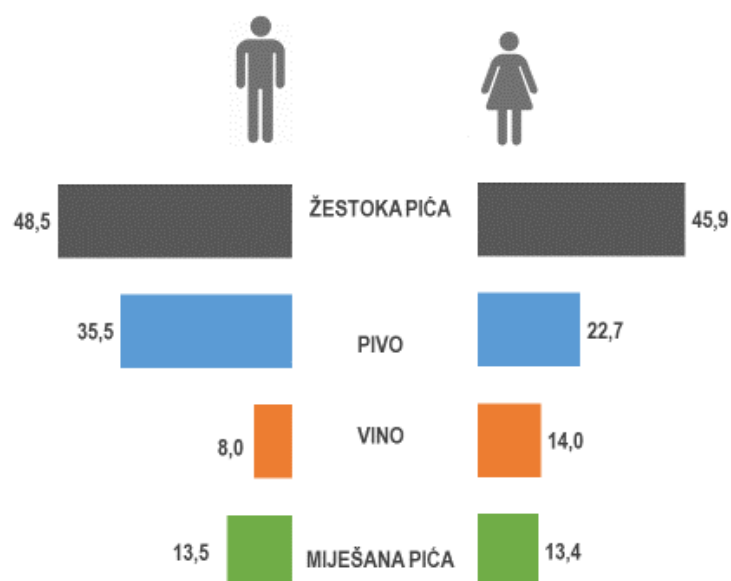
4.7. Planirana konzumacija alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

- Velika većina sudionika (87,4%) navela je kako planira konzumirati još alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje.

Slika 24. Učestalost planirane konzumacije pojedinih alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka (%)

- Sudionici su najčešće planirali nastaviti konzumirati ona alkoholna pića koja su dotad konzumirali. Žestoka pića planiralo je još konzumirati 47,3% sudionika, a pivo 29,6%. Miješana pića planiralo je još konzumirati 13,4%, a vino planira konzumirati 10,8%.

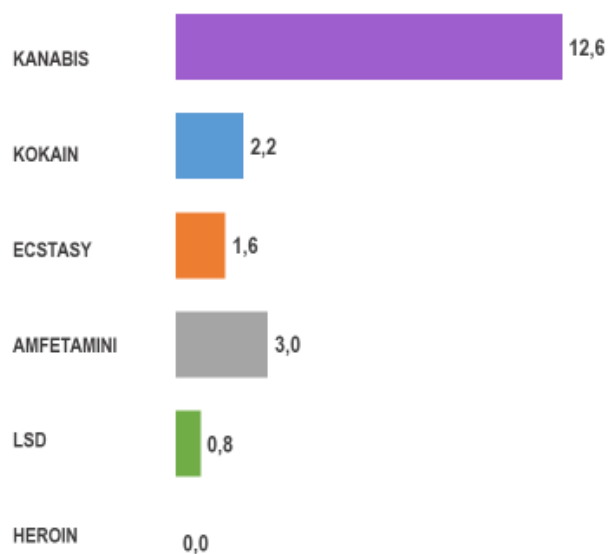

Slika 25. Učestalost planirane konzumacije pojedinih alkoholnih pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, po spolu (%)

- Gotovo polovica i sudionika (48,5%) i sudionica (45,9%) navela je kako još planiraju konzumirati žestoka pića tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje. Pivo je planiralo još konzumirati oko trećina sudionika (35,5%) i nešto manje od četvrtine sudionica (22,7%), vino je planiralo još konzumirati 14% sudionica i 8% sudionika, dok je miješana pića planirao još konzumirati podjednak broj sudionika i sudionica (Slika 25).

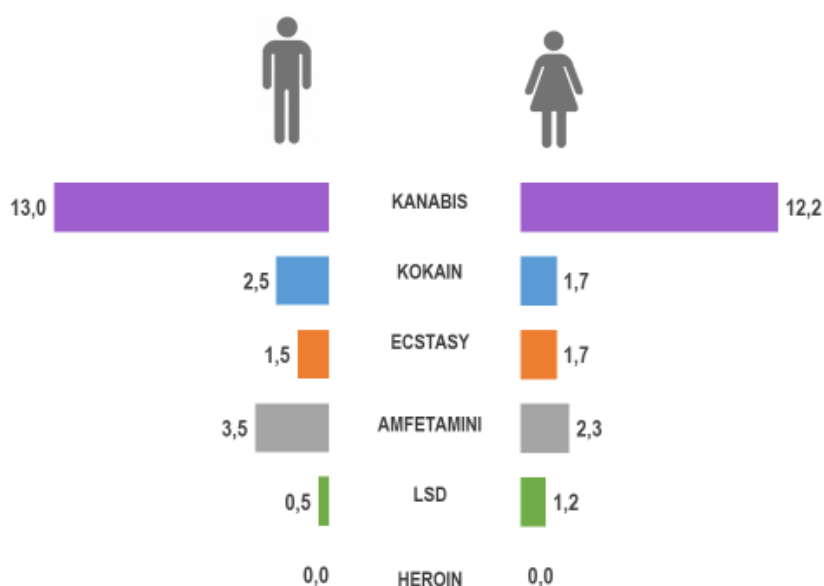
4.8. Konzumacija ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

- Tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje ukupno 14,8% sudionika je navelo da su konzumirali neku od ispitivanih ilegalnih droga.

Slika 26. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka (%)

- Najčešće korištena ilegalna droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje bio je kanabis (12,6%). Amfetamine je navelo da je konzumiralo te večeri 3,0% sudionika, kokain 2,2%, a ecstasy 1,6% sudionika.

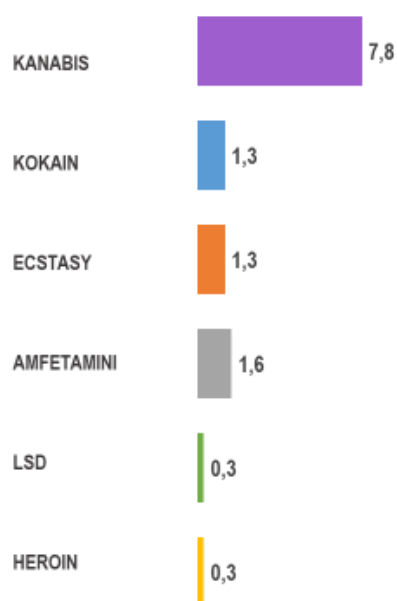

Slika 27. Utvrđena učestalost uzimanja ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, po spolu (%)

- Učestalost konzumacije pojedinih ilegalnih droga slična je po spolu, pri čemu su i sudionici i sudionice najčešće navodili kako su konzumirali kanabis (13,0% odnosno 12,2%) a najrjeđe LSD (0,5% odnosno 1,2%), što je vidljivo iz Slike 27.

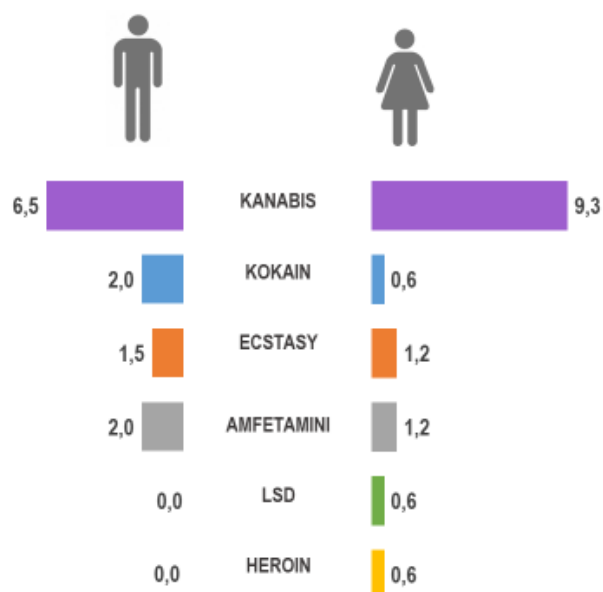
4.9. Planirana konzumacija ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

- Ukupno 10,4% sudionika navelo je kako planira tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje konzumirati još neku od ispitivanih ilegalnih droga.

Slika 28. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka (%)

- Sudionici su najčešće planirali još konzumirati kanabis (7,8%). Ostale ilegalne droge planiralo je još konzumirati manje od 2% sudionika, što je vidljivo iz Slike 28.

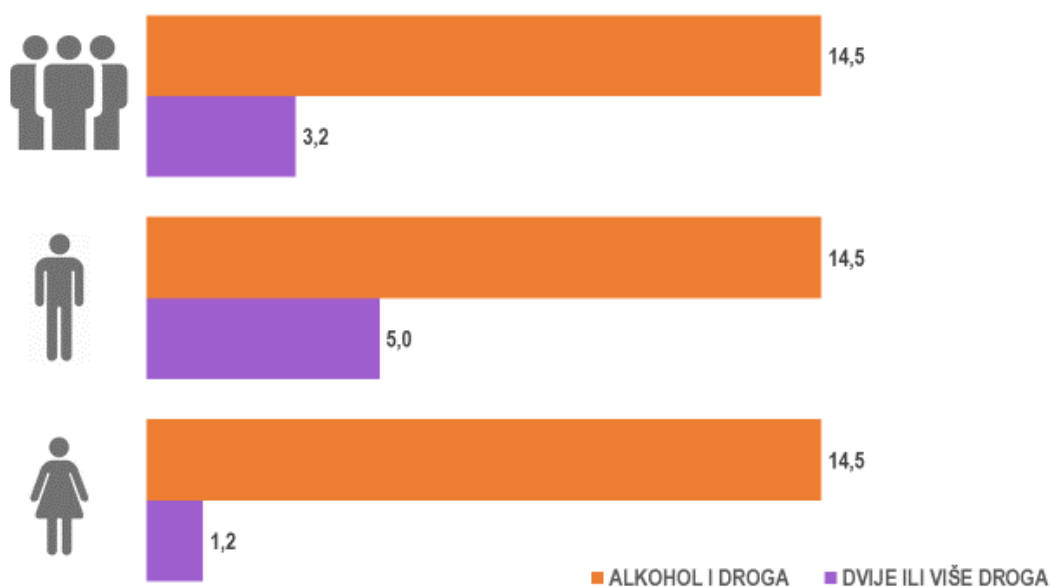

Slika 29. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, po spolu (%)

- Sudionice su češće od sudionika navodile da planiraju konzumirati još kanabisa tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje (9,3% naspram 6,5%), a sudionici još kokaina (2,0% naspram 0,6%). Ostale ilegalne droge još je planiralo konzumirati manje od 2% sudionika i sudionica, što je vidljivo iz Slike 29.
- S obzirom na to da je iskazana učestalost konzumacije specifičnih novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje bila 1,1%, a iskazana planirana učestalost konzumacije novih droga 1,6%, detaljni podaci po specifičnim novim drogama nalaze se u Tablicama od 8-1 do 8-7, odnosno od 10-1 do 10-7. Sukladno dobivenim rezultatima korištenjem *EMQ* modula za standardizirano prikupljanje podataka o prevalenciji uporabe novih droga (19,1% životna prevalencija i 12,4% prevalencija u posljednjih godinu dana) možemo pretpostaviti da bi postoci konzumacije novih droga tijekom večeri u kojoj je istraživanje provedeno bili veći da su postavljana pitanja sukladno *EMQ* modulu, a ne pitanja o konzumaciji specifičnih novih droga.

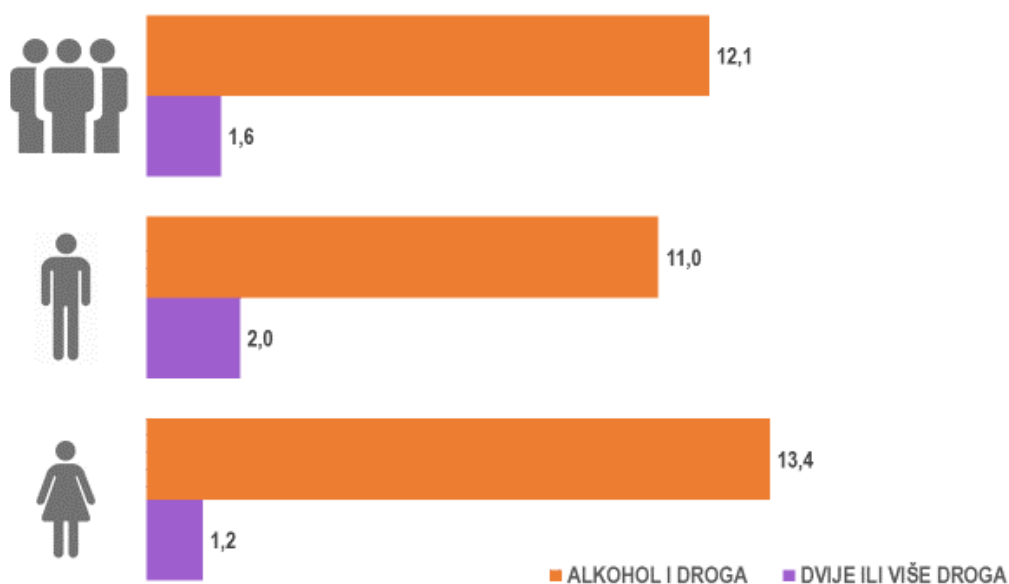
4.10. Poliuporaba sredstava ovisnosti tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Jedna od najmanje istraženih tema, kako se ističe i u izvješću EMCDDA-a o praćenju uporabe droga u rekreacijskim okruženjima u Europi, upravo je poliuporaba droga i poliuporaba sredstava ovisnosti. Stoga smo se posebno posvetili analizi poliuporabe. Poliuporaba droga definira se kao uporaba najmanje dviju ilegalnih droga i/ili nove droge istodobno (engl. *synchronous/concurrent*) ili jedna za drugom (engl. *asynchronous/sequential*). Poliuporaba sredstava ovisnosti definira se kao uporaba alkoholnih pića i najmanje dviju ilegalnih droga i/ili nove droge istodobno ili jedne za drugom.

Slika 30. Utvrđena poliuporaba sredstava ovisnosti tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka i po spolu (%)

- Ukupno 14,5% sudionika navelo je da su tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje konzumirali alkoholna pića i barem jednu od ilegalnih i/ili novih droga. Sudionici su najčešće navodili da su uz alkoholna pića konzumirali i kanabis (11,0%).
- Tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje ukupno 3,2% sudionika navelo je da je konzumiralo dvije ili više ilegalnih i/ili novih droga. Najčešća navedena kombinacija droga bila je kanabis i amfetamini (0,2%).
- Učestalost poliuporabe droga veća je kod sudionika nego kod sudionica (5,0% naspram 1,2%).

Slika 31. Planirana poliuporaba sredstava ovisnosti tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka i po spolu (%)

- Ukupno 12,1% sudionika navelo je da je planiralo konzumirati još alkoholnog pića i barem jednu od ilegalnih i/ili novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje.
- Učestalost navedene planirane poliuporabe droga na razini cijelog uzorka je 1,6%. Takve planove iskazuje 2,0% sudionika i 1,2% sudionica.

5. Zaključna razmatranja

Rezultati ovog istraživanja ukazali su na znatnu uporabu legalnih, ilegalnih i novih droga među posjetiteljima noćnih klubova, i kad se radi o uzimanju ikada u životu i u posljednjih mjesec dana te tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje. No, s obzirom na to da se radi o pilot istraživanju provedenom na relativno malom prigodnom uzorku sudionika, a ne na reprezentativnom uzorku, rezultate nije moguće generalizirati. Nadalje, rezultati su prikupljeni u šest klubova koji nisu birani nasumično, kao što nasumično nisu birane ni večeri kada je istraživanje provedeno te je pri interpretaciji rezultata istraživanja potreban dodatan oprez. Međutim, cilj ovog istraživanja bio je i ispitati mogućnost korištenja primijenjene metodologije u rekreacijskim okruženjima koja je u prvoj fazi uključivala definiranje istraživačkih problema, operacionalizaciju istraživačkih varijabli, izradu upitnika i aplikacije za tablet koja se koristila u provedbi istraživanja na terenu, a u drugoj fazi primjenu u noćnim klubovima. S obzirom na visok odaziv sudionika istraživanja i dobivene rezultate možemo reći da se odabrana metodologija istraživanja pokazala prikladnom za istraživanje u noćnim klubovima.

Potrebna su daljnja znanstvena istraživanja uporabe legalnih, ilegalnih i novih droga u rekreacijskim okruženjima na većim uzorcima koja bi omogućila adekvatnu generalizaciju rezultata, ali i obuhvat relevantnih podgrupa populacije. Takva znanstvena istraživanja potrebna su zbog toga što su promjene na tržištu droga konstantne, a pojavnost njihove uporabe u rekreacijskim okruženjima velika. Redovito praćenje uporabe droga bitan je element pri planiranju intervencija i osmišljavanju politika u ovom području koje trebaju biti usmjerene kako na prevenciju tako i na smanjenje štete. Također, predlažemo uključivanje pitanja koja bi mogla zahvatiti uporabu droga u rekreacijskim okruženjima i u istraživanja na općoj populaciji, kao dopunu tim podacima. Nadalje, provedbom longitudinalnih istraživanja omogućilo bi se istraživanje uzročnih čimbenika u razvoju problematične uporabe droga.

S obzirom na kompleksnost i dinamičnu prirodu uporabe sredstava ovisnosti, posebno s pojavom novih droga, metodologija istraživanja u ovom području i instrumenti koji se pritom koriste trebaju konstantnu evaluaciju i pravodobne promjene i razvoj. Istraživanja u rekreacijskim okruženjima najprikladnija su za prikupljanje podataka o poliuporabi, kombinaciji droga koje se konzumiraju i o tome je li takva uporaba istodobna ili se droge koriste jedna za drugom. Poliuporaba droga i poliuporaba sredstava ovisnosti jedna je od najvećih nepoznanica i

zdravstveni rizik kako u rekreacijskim okruženjima, tako i šire.¹⁹ Buduća istraživanja trebala bi, osim prevalencija i obrazaca uporabe, zahvatiti zdravstvene poteškoće i posjete hitnoj službi zbog posljedica konzumacije kako bi se zahvatili problematični obrasci uporabe među posjetiteljima različitih rekreacijskih okruženja.

Neke skupine populacije, kao što su pripadnici tzv. elite, među kojima se također očekuje značajnija uporaba nekih droga, rijetko će biti zahvaćeni ovakvim istraživanjima. U nekim zemljama zabilježena je i pojava ilegalnih zabava, kao što su ilegalni *rave partiji*, a kvalitativna istraživanja pokazala su značajnu uporabu droga upravo na takvim događajima.²⁰ Nadalje, postoji i skrivena populacija konzumenata koji drogu uzimaju na događajima u privatnim prostorima. Uzimanje droga u takvim okruženjima često prethodi odlasku u noćne klubove, pa bi ono što se događa prije, za vrijeme i nakon odlaska u noćne klubove trebalo biti važan dio istraživanja u ovom području. Nadalje, istraživanja noćnog života uglavnom su usmjerena na velike gradove, kao što je slučaj u ovom istraživanju, pa bi u budućim istraživanjima trebalo ispitati stanje i u malim i srednjim gradovima,²¹ što također predstavlja izazov za istraživače.

Bitno je naglasiti da su noćni klubovi samo jedno od mjesta na kojima ljudi, i to uglavnom mlađi, provode svoje slobodno vrijeme. U idućim istraživanjima trebalo bi proširiti definiciju rekreacijskih okruženja te istraživanjem obuhvatiti njihov širi raspon kako bi se obuhvatili sudionici različitih dobnih skupina, ali i dobio uvid u specifičnosti uporabe sredstava ovisnosti u različitim rekreacijskim okruženjima. Nadalje, s obzirom na to da ovim istraživanjem nisu zahvaćene maloljetne osobe jer nije bilo moguće dobiti od roditelja dopuštenje za sudjelovanje u istraživanju, buduća istraživanja trebala bi pokušati premostiti taj problem i uključiti i maloljetne osobe s obzirom na to da se među njima također očekuje značajna uporaba sredstava ovisnosti.²²

¹⁹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2009). *Polydrug use: patterns and responses*, Selected Issue, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²⁰ Fernández-Calderón, F., Bienestar, A., Josefa, D., Ortega, G., Vergara, E., González-Sáiz, F. and Bilbao, I. (2011). Polysubstance use patterns in underground rave attendees: A latent class analysis. *Journal of Drug Education*, 41, 183-202.

²¹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). *Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations*. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²² European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (2016). *ESPAD Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

U budućim istraživanjima u rekreacijskim okruženjima bilo bi korisno prikupljati i dodatne podatke kao što su neinvanzivni biomedicinski pokazatelji uzeti iz uzoraka urina, daha ili kose te provoditi analizu otpadnih voda jer bi se tako dopunili podaci prikupljeni samoiskazom te bi dodatni podaci mogli poslužiti i kao svojevrsna validacija iskaza konzumenata o onome što su konzumirali.

Mnogi mladi ljudi koji dolaze na glazbene festivale, kojih je sve više posljednjih desetak godina u Hrvatskoj, a i u cijeloj Europi, shvaćaju te festivale kao mjesto na kojem mogu eksperimentirati s ilegalnim ili novim drogama²³ ili ih konzumirati u većim količinama nego inače. Budući da je tada uporaba alkohola te ilegalnih i novih droga koncentrirana u kratko vremensko razdoblje, potrebne su jednoznačne i brze javnozdravstvene reakcije. Potrebno je naglasiti da radi glazbenih festivala, ljetovališta poznatih zbog njihove *party* scene, ali i radi određenih noćnih klubova u europskim gradovima mladi često putuju u druge zemlje, što se naziva „doživljajni turizam“ (engl. *experience tourism*).²⁴ I u našoj zemlji suočeni smo s takvim turizmom, što također zahtijeva usredotočenost na zdravlje i dobrobit posjetitelja.

Zaključno, bolje praćenje uporabe sredstava ovisnosti u rekreacijskim okruženjima korištenjem inovativnih empirijskih istraživačkih metoda s pomoću kojih bi se pravodobno dobili vjerodostojni podaci mora biti osnova pri planiranju intervencija smanjenja rizika i šteta kao i politika u području ovisnosti. Nadalje, intervencije u tom području bit će učinkovitije kada se temelje na podacima vezanim uz kontekst uporabe sredstava ovisnosti u rekreacijskom okruženju, što uključuje jasnu operacionalizaciju koncepata vezanih uz sredstva ovisnosti koja se konzumiraju (legalne, ilegalne i nove droge) kao i njihovu poliuporabu, ciljanu populaciju te kontekst vezan uz izlaske (vrijeme, mjesto, vrsta glazbe), kao i motivaciju i posljedice uporabe sredstava ovisnosti.

²³ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²⁴ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2018). Monitoring drug use in recreational settings across Europe: conceptual challenges and methodological innovations. Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

6. Prilozi

6.1. Tablični pregled rezultata istraživanja

1. Tablice s podacima o navikama izlaženja

Tablica 1-1. Učestalost izlaska u noćne klubove, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nekoliko puta tjedno	7,8	9,0	6,4
svaki vikend	29,6	31,0	27,9
nekoliko puta mjesečno	45,2	43,0	47,7
samo kad je neka posebna prilika (npr. koncert)	17,5	17,0	18,0

Tablica 1-2. Utvrđena raspodjela odgovora o ostanku u istom klubu tijekom jedne večeri ili posjećivanju više različitih klubova, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
ostanak u istom klubu tijekom večeri	59,1	55,0	64,0
posjećivanje više različitih klubova tijekom večeri	40,9	45,0	36,0

Tablica 1-3. Utvrđena raspodjela odgovora o vremenu povratka kući nakon tipičnog izlaska u klubove, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
između ponoći i 2 ujutro	5,9	6,5	5,2
između 2 i 4 ujutro	30,6	28,0	33,7
između 4 i 6 ujutro	46,8	46,5	47,1
nakon 6 ujutro	16,7	19,0	14,0

Tablica 1-4. Utvrđena raspodjela odgovora o vrsti prijevoza koji sudionici koriste od kluba do kuće, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
javni prijevoz	11,3	11,0	11,6
taksi / Uber	61,0	58,5	64,0
automobil – ja vozim	9,4	13,0	5,2
automobil – vozi netko s kime izlazim van	6,2	4,0	8,7
automobil – vozi netko tko ne ide sa mnom van (npr. roditelji)	0,8	1,5	0,0
idem pješice	8,9	8,5	9,3
neki drugi način	2,4	3,5	1,2

Tablica 1-5. Utvrđena raspodjela odgovora o prosječnoj potrošnji po izlasku, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
do 50 kuna	8,3	7,5	9,3
više od 50, manje od 100 kuna	16,4	12,0	21,5
više od 100, manje od 200 kuna	28,8	23,5	34,9
više od 200, manje od 300 kuna	20,4	23,0	17,4
više od 300, manje od 400 kuna	9,4	13,0	5,2
više od 400, manje od 500 kuna	6,2	8,0	4,1
više od 500, manje od 600 kuna	3,5	4,0	2,9
više od 600, manje od 700 kuna	2,2	2,5	1,7
više od 700 kuna	4,8	6,5	2,9

Tablica 1-6. Utvrđena raspodjela odgovora o najčešćoj glazbi koju sudionici slušaju pri izlascima u klubove, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
pop	10,8	13,5	7,6
rock	15,6	15,0	16,3
punk	4,0	4,0	4,1
metal	2,4	2,5	2,3
elektronska (techno, house...)	16,7	18,5	14,5
narodnjaci	26,3	25,0	27,9
rap / r'n'b / hip hop	8,3	5,5	11,6
zabavna	7,8	8,5	7,0
trash	8,1	7,5	8,7

2. Tablice s podacima o pušenju duhana i elektroničkih cigareta

Tablica 2-1. Trenutačno pušenje duhana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumira	53,0	47,0	59,9
ne konzumira	47,0	53,0	40,1

Tablica 2-2. Prosječan broj popušanih cigareta dnevno, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
ne puši svaki dan	14,7	13,8	15,5
do 5 cigareta	11,7	6,4	16,5
od 5 do 10 cigareta	19,8	14,9	24,3
od 10 do 20 cigareta	32,5	40,4	25,2
od 20 do 30 cigareta	13,7	13,8	13,6
od 30 do 40 cigareta	5,1	7,4	2,9
više od 40 cigareta	2,5	3,2	1,9

Tablica 2-3. Korištenje elektroničkih cigareta, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumira	6,5	7,5	5,2
ne konzumira	93,5	92,5	94,8

3. Tablice s podacima o konzumiranju alkohola

Tablica 3-1. Konzumacija alkohola, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumira	94,9	96,5	93,0
ne konzumira	5,1	3,5	7,0

Tablica 3-2. Prosječna učestalost konzumacije alkohola, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
4 puta tjedno ili više	14,7	16,6	12,5
2-3 puta tjedno	30,0	31,1	28,8
2-4 puta mjesečno	40,2	38,3	42,5
jednom mjesečno ili rjeđe	15,0	14,0	16,3

Tablica 3-3. Učestalost konzumacije šest ili više čaša alkoholnog pića zaredom, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
svaki dan ili gotovo svaki dan	4,8	6,2	3,1
jednom tjedno	32,9	38,9	25,6
jednom mjesečno	30,3	26,4	35,0
manje nego jednom mjesečno	24,4	22,8	26,3
nikad	7,6	5,7	10,0

4. Tablice s podacima o uzimanju ilegalnih droga

Tablica 4-1. Utvrđena učestalost uzimanja bilo koje ilegalne droge barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	59,9	59,5	60,5
nije konzumirao/la	40,1	40,5	39,5

* Učestalost za bilo koju ilegalnu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: kanabis, amfetamini, ecstasy, kokain, heroin i LSD.

Tablica 4-2. Utvrđena učestalost uzimanja kanabisa barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	58,1	57,0	59,3
nije konzumirao/la	41,9	43,0	40,7

Tablica 4-3. Utvrđena učestalost uzimanja ecstasyja barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	15,3	15,5	15,1
nije konzumirao/la	84,7	84,5	84,9

Tablica 4-4. Utvrđena učestalost uzimanja amfetamina barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	13,4	14,5	12,2
nije konzumirao/la	86,6	85,5	87,8

Tablica 4-5. Utvrđena učestalost uzimanja kokaina barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	15,9	17,5	14,0
nije konzumirao/la	84,1	82,5	86,0

Tablica 4-6. Utvrđena učestalost uzimanja heroina barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,3	2,0	0,6
nije konzumirao/la	98,7	98,0	99,4

Tablica 4-7. Utvrđena učestalost uzimanja LSD-a barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	9,1	10,0	8,1
nije konzumirao/la	90,9	90,0	91,9

Tablica 4-8. Utvrđena učestalost uzimanja bilo koje ilegalne droge u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
da	33,1	32	34,3
ne	66,9	68	65,7

* Učestalost za bilo koju ilegalnu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: kanabis, amfetamini, ecstasy, kokain, heroin i LSD.

Tablica 4-9. Utvrđena učestalost uzimanja kanabisa u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	30,6	29,5	32,0
nije konzumirao/la	69,4	70,5	68,0

Tablica 4-10. Utvrđena učestalost uzimanja ecstasyja u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	7,3	8,5	5,8
nije konzumirao/la	92,7	91,5	94,2

Tablica 4-11. Utvrđena učestalost uzimanja amfetamina u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	5,4	6,5	4,1
nije konzumirao/la	94,6	93,5	95,9

Tablica 4-12. Utvrđena učestalost uzimanja kokaina u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	5,6	8,0	2,9
nije konzumirao/la	94,4	92,0	97,1

Tablica 4-13. Utvrđena učestalost uzimanja heroina u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	0,3	0,5	0
nije konzumirao/la	99,7	99,5	100

Tablica 4-14. Utvrđena učestalost uzimanja LSD-a u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,9	2,0	1,7
nije konzumirao/la	98,1	98,0	98,3

5. Tablice s podacima o uzimanju novih droga

Tablica 5-1. Utvrđena učestalost konzumacije bilo koje nove droge barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	19,1	15,0	23,8
nije konzumirao/la	74,7	79,5	69,2
ne zna / nije siguran/sigurna	6,2	5,5	7,0

Tablica 5-2. Utvrđena učestalost konzumacije bilo koje nove droge u posljednjih godinu dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	12,4	8,5	16,9
nije konzumirao/la	87,4	91,5	82,6
ne zna / nije siguran/sigurna	0,3	0,0	0,6

Tablica 5-3. Oblik novih droga koje su sudionici konzumirali u posljednjih godinu dana na razini cijelog uzorka te po spolu (% sudionika koji su naveli da su konzumirali nove droge)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
Biljna mješavina za pušenje			
konzumirao/la	39,4	30,0	46,3
nije konzumirao/la	60,6	70,0	53,7
Prah, kristali ili tablete			
konzumirao/la	26,8	26,7	26,8
nije konzumirao/la	73,2	73,3	73,2
Tekućine			
konzumirao/la	5,6	3,3	7,3
nije konzumirao/la	94,4	96,7	92,7
Drugo			
konzumirao/la	9,9	6,7	12,2
nije konzumirao/la	90,1	93,3	87,8

Tablica 5-4. Način nabavljanja novih droga koje su sudionici konzumirali u posljednjih godinu dana na razini cijelog uzorka te po spolu (% sudionika koji su naveli da su konzumirali nove droge)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
Dobio/la ili kupio/la od prijatelja			
da	45,1	43,3	46,3
ne	54,9	56,7	53,7
Kupio/la u specijaliziranoj trgovini (npr. smart shop)			
da	5,6	3,3	7,3
ne	94,4	96,7	92,7
Kupio/la na internetu			
da	2,8	0,0	4,9
ne	97,2	100,0	95,1
Kupio/la od dilera drogom			
da	12,7	13,3	12,2
ne	87,3	86,7	87,8
Drugo			
da	4,2	0,0	7,3
ne	95,8	100,0	92,7

Tablica 5-5. Utvrđena učestalost uzimanja neke od specifičnih novih droga barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
da	8,3	9,0	7,6
ne	91,7	91,0	92,4

* Učestalost za bilo koju novu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: sintetski kanabinoidi, sintetski katinoni, GHB / GBL i ketamin.

Tablica 5-6. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih kanabinoida barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	2,2	3,0	1,2
nije konzumirao/la	97,8	97,0	98,8

Tablica 5-7. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih katinona barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,1	1,5	0,6
nije konzumirao/la	98,9	98,5	99,4

Tablica 5-8. Utvrđena učestalost uzimanja GHB-a / GBL-a barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	4,8	6,0	3,5
nije konzumirao/la	95,2	94,0	96,5

Tablica 5-9. Utvrđena učestalost uzimanja ketamina barem jednom u životu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	4,6	4,5	4,7
nije konzumirao/la	95,4	95,5	95,3

Tablica 5-10. Utvrđena učestalost uzimanja neke od specifičnih novih droga u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	2,4	2,5	2,3
nije konzumirao/la	97,6	97,5	97,7

* Učestalost za bilo koju novu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: sintetski kanabinoidi, sintetski katinoni, GHB / GBL i ketamin.

Tablica 5-11. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih kanabinoida u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nije konzumirao/la	100	100	100

Tablica 5-12. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih katinona u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	0,3	0,5	0
nije konzumirao/la	99,7	99,5	100

Tablica 5-13. Utvrđena učestalost uzimanja GHB-a / GBL-a u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,1	1,5	0,6
nije konzumirao/la	98,9	98,5	99,4

Tablica 5-14. Utvrđena učestalost uzimanja ketamina u posljednjih mjesec dana, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,9	2,0	1,7
nije konzumirao/la	98,1	98,0	98,3

6. Tablice s podacima o konzumaciji i planiranoj konzumaciji alkohola tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 6-1. Utvrđena učestalost konzumacije pojedinih alkoholnih pića (moguća konzumacija više pića), na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
Pivo			
konzumirao/la	30,4	36,0	23,8
nije konzumirao/la	69,6	64,0	76,2
Vino			
konzumirao/la	21,8	19,0	25,0
nije konzumirao/la	78,2	81,0	75,0
Žestoka pića			
konzumirao/la	46,0	46,0	45,9
nije konzumirao/la	54,0	54,0	54,1
Miješana pića			
konzumirao/la	15,1	14,0	16,3
nije konzumirao/la	84,9	86,0	83,7
Nijedno alkoholno piće	10,8	11,0	10,5

Tablica 6-2. Utvrđena učestalost planiranja konzumacije pojedinih alkoholnih pića, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
Pivo			
planira konzumirati	29,6	35,5	22,7
ne planira konzumirati	70,4	64,5	77,3
Vino			
planira konzumirati	10,8	8,0	14,0
ne planira konzumirati	89,2	92,0	86,0
Žestoka pića			
planira konzumirati	47,3	48,5	45,9
ne planira konzumirati	52,7	51,5	54,1
Miješana pića			
planira konzumirati	13,4	13,5	13,4
ne planira konzumirati	86,6	86,5	86,6
Nijedno alkoholno piće	12,6	12,5	12,8

7. Tablice s podacima o konzumaciji ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 7-1. Utvrđena učestalost uzimanja bilo koje ilegalne droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	14,8	15,0	14,5
nije konzumirao/la	85,2	85,0	85,5

* Učestalost za bilo koju ilegalnu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: kanabis, amfetamini, ecstasy, kokain, heroin i LSD.

Tablica 7-2. Utvrđena učestalost uzimanja kanabisa tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	12,6	13,0	12,2
nije konzumirao/la	87,4	87,0	87,8

Tablica 7-3. Utvrđena učestalost uzimanja ecstasyja tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,6	1,5	1,7
nije konzumirao/la	98,4	98,5	98,3

Tablica 7-4. Utvrđena učestalost uzimanja amfetamina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	3,0	3,5	2,3
nije konzumirao/la	97,0	96,5	97,7

Tablica 7-5. Utvrđena učestalost uzimanja kokaina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	2,2	2,5	1,7
nije konzumirao/la	97,8	97,5	98,3

Tablica 7-6. Utvrđena učestalost uzimanja heroina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nije konzumirao/la	100,0	100,0	100,0

Tablica 7-7. Utvrđena učestalost uzimanja LSD-a tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	0,8	0,5	1,2
nije konzumirao/la	99,2	99,5	98,8

8. Tablice s podacima o konzumaciji novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 8-1. Utvrđena učestalost uzimanja bilo koje nove droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,1	1,5	0,6
nije konzumirao/la	98,9	98,5	99,4

* Učestalost za bilo koju novu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: sintetski kanabinoidi i sintetski katinoni, GHB / GBL i ketamin.

Tablica 8-2. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih kanabinoida tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nije konzumirao/la	100,0	100,0	100,0

Tablica 8-3. Utvrđena učestalost uzimanja sintetskih katinona tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nije konzumirao/la	100,0	100,0	100,0

Tablica 8-4. Utvrđena učestalost uzimanja GHB-a / GBL-a tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	0,3	0,5	0
nije konzumirao/la	99,7	99,5	100

Tablica 8-5. Utvrđena učestalost uzimanja ketamina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	0,8	1,0	0,6
nije konzumirao/la	99,2	99,0	99,4

Tablica 8-6. Utvrđena učestalost uzimanja nekih drugih novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
nije konzumirao/la	100,0	100,0	100,0

Tablica 8-7. Utvrđena učestalost uzimanja nečeg drugog tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	1,6	2,0	1,2
nije konzumirao/la	98,4	98,0	98,8

9. Tablice s podacima o planiranoj konzumaciji ilegalnih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 9-1. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja bilo koje ilegalne droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	10,5	9,5	11,6
ne planira konzumirati	89,5	90,5	88,4

* Učestalost za bilo koju ilegalnu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: kanabis, amfetamini, ecstasy, kokain, heroin i LSD.

Tablica 9-2. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja kanabisa tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	7,8	6,5	9,3
ne planira konzumirati	92,2	93,5	90,7

Tablica 9-3. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja ecstasyja tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,3	1,5	1,2
ne planira konzumirati	98,7	98,5	98,8

Tablica 9-4. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja amfetamina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,6	2,0	1,2
ne planira konzumirati	98,4	98,0	98,8

Tablica 9-5. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja kokaina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,3	2,0	0,6
ne planira konzumirati	98,7	98,0	99,4

Tablica 9-6. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja heroina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,3	0	0,6
ne planira konzumirati	99,7	100	99,4

Tablica 9-7. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja LSD-a tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,3	0	0,6
ne planira konzumirati	99,7	100	99,4

10. Tablice s podacima o planiranoj konzumaciji novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 10-1. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja bilo koje nove droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)*

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,6	2,0	1,2
ne planira konzumirati	98,4	98,0	98,8

* Učestalost za bilo koju novu drogu odnosi se na iskazanu uporabu jedne ili više sljedećih droga: sintetski kanabinoidi i sintetski katinoni, GHB / GBL i ketamin.

Tablica 10-2. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja sintetskih kanabinoida tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
ne planira konzumirati	100,0	100,0	100,0

Tablica 10-3. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja sintetskih katinona tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,3	0,5	0
ne planira konzumirati	99,7	99,5	100

Tablica 10-4. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja GHB-a / GBL-a tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,5	0,5	0,6
ne planira konzumirati	99,5	99,5	99,4

Tablica 10-5. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja ketamina tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,8	1,0	0,6
ne planira konzumirati	99,2	99,0	99,4

Tablica 10-6. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja nekih drugih novih droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	0,3	0,5	0
ne planira konzumirati	99,7	99,5	100

Tablica 10-7. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja nečeg drugog tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,3	1,5	1,2
ne planira konzumirati	98,7	98,5	98,8

11. Tablice s podacima o poliuporabi i planiranoj poliuporabi sredstava ovisnosti tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje

Tablica 11-1. Utvrđena učestalost uzimanja alkohola i droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	14,5	14,5	14,5
nije konzumirao/la	85,5	85,5	85,5

Tablica 11-2. Utvrđena učestalost uzimanja dvije ili više droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
konzumirao/la	3,2	5,0	1,2
nije konzumirao/la	96,8	95,0	98,8

Tablica 11-3. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja alkohola i barem jedne droge tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	12,1	11,0	13,4
ne planira konzumirati	87,9	89,0	86,6

Tablica 11-4. Utvrđena učestalost planiranja uzimanja dvije ili više droga tijekom večeri u kojoj je provedeno istraživanje, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
planira konzumirati	1,6	2,0	1,2
ne planira konzumirati	98,4	98,0	98,8

12. Sociodemografski podaci

Tablica 12-1. Utvrđena raspodjela odgovora o radnom statusu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
zaposlen/a	50,0	58,5	40,1
nezaposlen/a	4,0	2,5	5,8
učenik/student	44,4	37,5	52,3
ostalo	1,6	1,5	1,7

Tablica 12-2. Utvrđena raspodjela odgovora o stupnju obrazovanja, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
osnovna škola ili manje	0,3	0,5	0
trogodišnja srednja škola	3,8	5,5	1,7
četverogodišnja srednja škola	55,1	51,0	59,9
viša škola ili fakultet	40,1	42,5	37,2
ostalo	1,3	0,5	1,2

Tablica 12-3. Utvrđena raspodjela odgovora o bračnom statusu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
neoženjen/neudana	75,5	78,5	72,1
u izvanbračnoj zajednici	6,5	5,0	8,1
oženjen/udana	4,0	4,0	4,1
životno partnerstvo	2,2	2,5	1,7
rastavljen/rastavljena	2,7	2,5	2,9
ostalo	9,1	7,5	11,0

Tablica 12-4. Utvrđena raspodjela odgovora o procijenjenom životnom standardu, na razini cijelog uzorka te po spolu (%)

	Cijeli uzorak	Spol	
		Muški	Ženski
znatno ispodprosječan	4,8	7,0	2,3
ispodprosječan	5,9	6,0	5,8
prosječan	56,2	47,5	66,3
iznadprosječan	28,2	33,5	22,1
znatno iznadprosječan	4,8	6,0	3,5

6.2. Plakat s informacijama o provedbi istraživanja

Noćni život grada

Veliko istraživanje
navika i ponašanja
posjetitelja noćnih klubova
u Gradu Zagrebu

Imaš više od 18 godina?
Želiš podijeliti svoja iskustva 'izlaženja'?
Želiš poklon-bon za ?

Večeras imaš priliku!

Za više detalja obrati pažnju
na naše anketare 😊

Info: nocni.zivot@pilar.hr

6.3. Pozivno pismo ravnatelja Instituta Pilar

Broj: 05/2-73/18-2140/1240
Zagreb, 18. rujna 2018.

Institut društvenih znanosti
Institute of Social Sciences

Marulićev trg 19/I
10 000 Zagreb
p.p. 277
Croatia

TEL: (+385 1) 4886-800
FAX: (+385 1) 4828-296

IBAN:
HR 3323600001101455340
OIB: 32840574937
POREZNI BROJ:
HR32840574937

E-mail: ured@pilar.hr
<http://www.pilar.hr>

Poštovana/poštovani,

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba provodi istraživanje u sklopu znanstveno-istraživačkog projekta „Noćni život grada: obrasci ponašanja posjetitelja noćnih klubova“. Noćni život važan je dio modernog života i neizostavan dio kulture, posebno u urbanim sredinama, zbog čega treba biti u fokusu strategija urbanog razvoja. Osiguranje sigurnog noćnog okruženja važan je dio javnozdravstvenih rasprava. S tim u vezi, potrebno je istražiti kontekst u kojem se noćni život odvija, te s njim povezane rizike.

Ovim istraživanjem, koje se po prvi puta provodi u Hrvatskoj, planira se obuhvatiti oko 300 osoba, oba spola, posjetitelja različitih noćnih klubova na području Grada Zagreba. Sudjelovanje u istraživanju bilo bi dobrovoljno i anonimno, a rezultati će se koristiti samo kao skup statističkih podataka u svrhu dobivanja znanstvenih spoznaja u vezi ovog fenomena.

Molimo Vas da nam izađete u susret i omogućite provođenje istraživanja u prostoru kluba kojeg vodite. Osiguranje Vaše suradnje od iznimne nam je važnosti. Imena klubova u kojima je istraživanje provedeno neće se javno objaviti niti na bilo koji način ugroziti anonimnost posjetitelja kluba. Planira se da bi istraživanje u jednom klubu trajalo jednu večer, po dogovoru s voditeljem kluba, te da bi trajalo oko dva sata. Istraživanje se planira provesti tijekom listopada i studenog 2018. godine.

Istraživanje bi se provelo na način da anketari pomoću aplikacije na tabletu ispitaju sudionike koji pristanu sudjelovati u istraživanju, što bi trajalo oko 5 minuta po sudioniku. Sudionicima istraživanja osigurala bi se nagrada za sudjelovanje u istraživanju, u obliku vaučera za vožnju taksijem do kuće.

Za sva dodatna pitanja u vezi ovog istraživanja molimo Vas kontaktirajte voditeljicu istraživanja doc. dr. sc. Renatu Glavak Tkalić na e-mail: renata.glavak.tkalic@pilar.hr ili telefon 01/4886-814 te dr. sc. Anju Wertag na e-mail: anja.wertag@pilar.hr ili 01/4886-802, suradnicu na projektu.

Nadamo se da ćete prepoznati važnost ovog projekta i unaprijed zahvaljujemo na suradnji.

S poštovanjem,

Ravnatelj Instituta

doc. dr. sc. Vlado Šakić
Marulićev trg 19/I
Zagreb, Hrvatska/Croatia